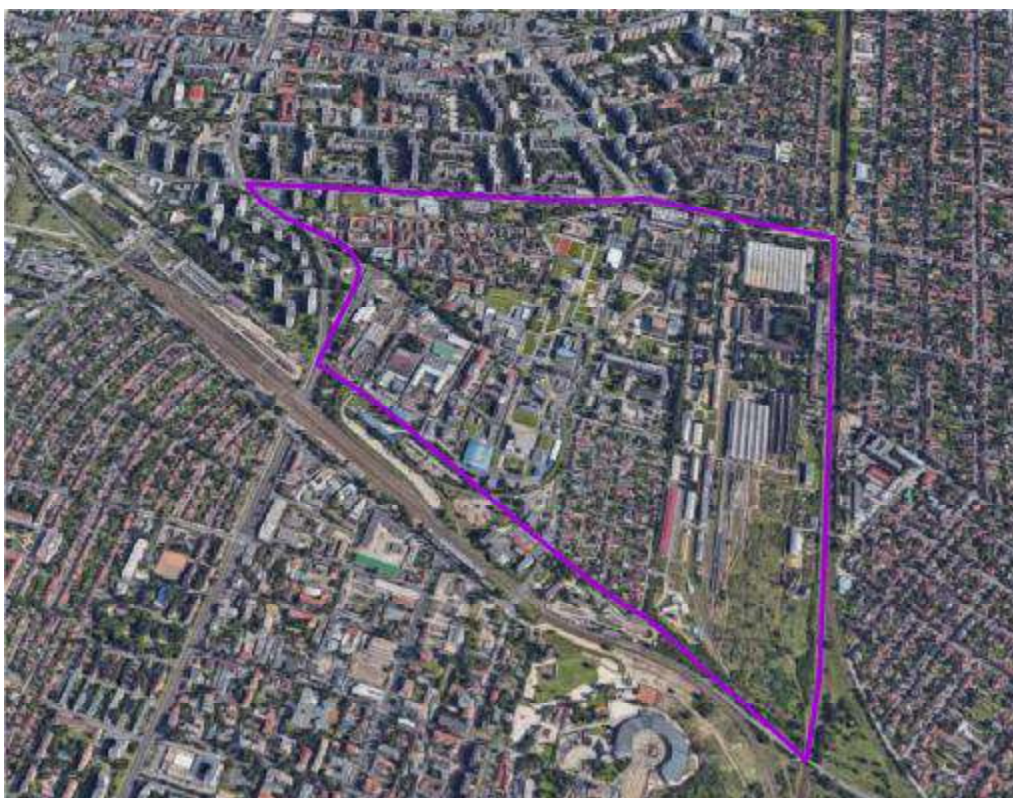

BUDAPEST FŐVÁROS IV. KERÜLET
ÚJPEST

1. számú városszerkezeti egység

DÉL-ÚJPEST
KERÜLETI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZATA

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 38. § szerinti
véleményezési szakaszra

2018. július

1. számú városszerkezeti egység
DÉL-ÚJPEST
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
2018. JÚLIUS

CompArt Stúdió Kft.
1034 Budapest, Bécsi út 88-90.
Telefon: +36 1 4301720
Honlap: www.cas.hu

Településrendezés:	Turai-Krausz Emőke TT 01-4542 Marosi Krisztina	CompArt Stúdió Kft. CompArt Stúdió Kft.	
Régészet:	Adorján dr. Gyuricza Anna B5COGJ		
Ügyvezető:	Buda Miklós	CompArt Stúdió Kft.	

TARTALOMJEGYZÉK

---

1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT

- a) A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag)
- b) A település régészeti örökségének felmérése újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület esetén terepbejárással
- c) A védett műemléki értékek települési értékleltára
  - ca) a világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek
  - cb) az országos építészeti örökség elemei
  - cc) a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket és a nyilvántartott régészeti lelőhelyek
- d) A helyi építészeti örökség települési értékleltára
  - da) településszerkezet
  - db) telekstruktúra és az utcavonal-vezetés
  - dc) utcakép vagy utcakép részlet
  - dd) egyéb településkarakter elemek
  - de) építményrészlet vagy az alkalmazott anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás
  - df) táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájérték, növényzet
  - dg) szobor, képzőművészeti alkotás, utcabútor

2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZÁSOK HATÁSELEMZÉSE

- a) A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése
- b) Az a) pontban szereplő változások hatásai
  - ba) a régészeti örökség
  - bb) a történeti település, település- és tájszerkezet
  - bc) a települési értékleltárban szereplő műemléki értékek

3. AZ ÉRTÉKVÉDELMI TERV TARTALMA

- a) az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények meghatározása
- b) az önkormányzati feladatok meghatározása

4. ÖSSZEFOGLALÁS

5. NYILATKOZATOK

6. VÉDETT ÉS VÉDELEMRE JAVASOLT ÉPÜLETEK KATASZTERE

1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT

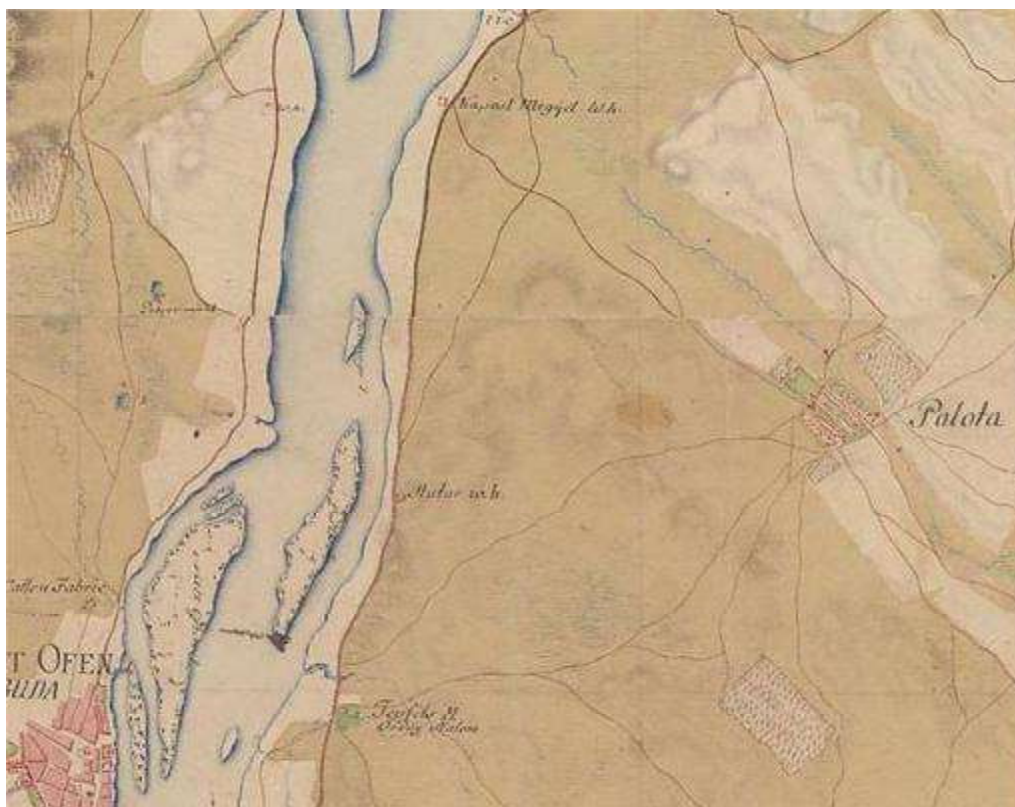
A régészeti örökség vizsgálatát a CompArt Stúdió Kft. (1034 Bp., Bécsi út 88-90.) megbízásából a Budapest IV. kerület Dél-Újpest (Elem u. – Tél u. – Pozsonyi u. – vasútvonal (XIII. kerület határa) – XV. kerület közigazgatási határa (MÁV 70. és 71 vasútvonal által határolt terület) Kerületi Építési Szabályzatához szükséges örökségvédelmi hatástanulmány régészeti munkarészének elkészítéséhez végeztük.

A régészeti örökség és a védett műemléki értékek leírásánál a 2017. jan. 1-től hatályos, a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 496/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet szerint a Miniszterelnökség Kulturális Örökségvédelemért Felelős Helyettes Államtitkársága által vezetett közhiteles hatósági nyilvántartásban található adatokat, valamint az ide vonatkozó szakirodalmat, a helyszíni szemle tanulságait vettük alapul.

a) A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag)

Újpest egyike az 1950-ben Budapesthez csatolt városoknak, amely akkor mind a lakosság számát, mind iparos városi jellegét tekintve a főváros egyik legjelentősebb elővárosa volt, és ma is, Budapest IV. kerületeként a legnépesebb kerületek közé tartozik. Funkcióját tekintve eleve Pest, majd Budapest „külvárosaként”, „peremvárosaként” alakult ki, ugyanakkor azonban önálló arculattal és érdekekkel, az önálló települési lét meggyökerező hagyományaival rendelkező településként is. Minden életmegnyilvánulása szorosan a szomszédos nagyvároshoz kapcsolta, amellyel fizikailag is összenőtt.

A mai Újpest területét Ny-ról a Duna, É-ről és ÉNy-ról Dunakeszi és Fót, K-ról Rákospalota, D-ről a főváros régi határa határolja. Területének legnagyobb része a Duna régi, jégkorszaki völgyfeneke, a városi terasz, amelyet később futóhomok lepett be, és ahol kialakultak a kötött futóhomok jellegzetes formái, a szélbarázdák, amelyek ÉNy-DK irányban futnak. A kialakult város utcahálózata is részben ezekhez igazodik. A szélbarázdák irányától egy helyen találunk eltérést: DNY-ÉK irányban húzódik az ún. Istvánhegy, amely kb. a mai Váci út, Megyeri út és Baross utca által határolt területen emelkedik. Ez a homoktalajú domb kiválóan alkalmas volt szőlőtermelésre. A városi terasz Pesttel határos részén folyt az ún. Gyáli patak, amely nagyjából a mai Istvántelek vidékén elterülő egykori Gyáli tó vizét vezette a Dunába. Torkolata a mai Újpesti vasúti híd táján volt. A városi terasznál alacsonyabban terül el a Duna mai árterülete, tehát a Váci út és a Duna között fekvő vidék.

I. katonai felmérés (1763-1787) (a Gyáli tó alig láthatóan jelölve)

II. katonai felmérés (a Gyáli tó a mai Dél-Újpest terület szinte egészét kitöltötte)

A mai Újpest területén három település alakult ki: a Gyáli patak torkolatánál a tulajdonképpeni Újpest, az Istvánhegyen a szőlőtelep és ettől ÉK-re Káposztásmegyér.

Legrégibb település közöttük Káposztásmegyér. Már a középkorban létezett, azonban a török időkben elpusztult. A török alóli felszabadítás után a Habsburgokkal bizalmas kapcsolatban álló Fekete György kapta meg birtokként a káposztásmegyéri pusztát és a hozzá tartozó falvakat. A XIX. század elején már a Csekoniccsok fóti uradalmához tartozó pusztá volt, majd amikor 1808-ban a Károlyi grófok megvásárolták fóti uradalmat, Káposztásmegyér is gazdát cserélt. A pusztá területe egészen a pesti határig nyúlt le, azonban 1815-ben a pesti határkocsmánál elterülő 83 magyar hold terjedelmű részt Palotához csatolták. Ez a község is a fóti uradalom tartozéka volt. A pusztá kiterjedése ekkor a fenti rész nélkül 2115 magyar hold (1586,25 katasztrális hold) volt. Káposztásmegyér 1815 előtti területe volt az alapja a későbbi Újpestnek. A Palotához csatolt részen alakult ki Újpest első települése, a káposztásmegyéri pusztából vált ki Istvánhegy is, úgyhogy még az 1870-es években is a három település: Újpest, Istvánhegy és Káposztásmegyér együttes területe volt azonos az utóbbi 1815 előtti területével. A káposztásmegyéri homokos pusztán a Károlyiak majorsági gazdálkodást, leginkább legeltető állattartást folytattak, amelynek központja az Istvánhegytől É-ra, a Baross utca végén levő major volt. Az 1840-es években Károlyi István a Pestmegyei Gazdasági Egyesület részére juttatott földeket a mai Újpest területén és ez utóbbi is létesített majort. A káposztásmegyéri település tehát 1848 előtt lényegében csak a majorból és a megyéri csárdából állott.

Az Istvánhegy története 1830-ban kezdődik, amikor Károlyi István a megyéri pusztából azt a területet, amelyet a mai Attila, Fóti, Váci és Táncsics utcák határolnak, szőlőtelepítés céljából kiszabályozta, és azt 1831. április 15-én kelt egyoldalú szerződéssel vállalkozóknak adta bérbe 32 évnvi időre. Általában ezt az időpontot tartja az irodalom Újpest születésének, noha ez a telep a város korai fejlődésére igen kevés hatást gyakorolt. A tévedés alapjául az szolgált, hogy a legnagyobb szőlőterületet bérlő Mildemberger Márton az ugyanebben az időben kapott engedélyre támaszkodva az 1830-as években felépítette a tulajdonképpeni Újpest első házát. Ez azonban független volt a szőlőbérletektől. A vállalkozóknak a szőlőket fertályonként (400 négyszögöl) adták bérbe. A bérlők többsége pesti polgár volt. Már 1831-ben hegyközséget alapítottak, amelynek első bírása, azaz hegymestere a legnagyobb szőlőterületet (30 fertály) bérlő Mildemberger Márton budafoki származású sváb serfőző, míg jegyzője Gozdsu Emanuel (Elemér) pesti ügyvéd lett. 1833-ban kápolnát emelnek Szent István tiszteletére, a „szőlőhegy” ez idő óta viseli az István nevet. A kápolna védőszentjét a földesúr neve után választották meg. A szőlőbérlők javarészt még nem laktak az Istvánhegyen, azonban idővel a tulajdonosok nyaralókat, vincelléreik állandó lakásokat építettek, így állandó népességet kapott. A váci egyházmegye schematizmusában 1841-ben már szerepel Istvánhegy a kápolnájával és 23 katolikus lakosával. Újpest fejlődése során bekebelezte a Palotához tartozó Istvánhegyet, amelyet csak 1875-1883 között csatoltak Újpesthez.

Az Istvánhegytől délre a pesti határig elterülő vidéken a harmincas évek elejéig nem találunk települést. A földesúr is csak legelő formájában hasznosíthatta, mert a homokos, sivár terület

nem volt alkalmas földművelésre. Közvetlenül a határon, de már Pesten állott a határkocsma (Pester Hotter Wirtshaus = Pesti Határkocsma). A Károlyi uradalom a pesti határcsárda melletti területen egy ún. gyarmatot próbált alapítani, azaz az uradalom joghatósága alatt álló, de nem majorsági (azaz földműveléssel foglalkozó) települést, amelynek lakói nem jobbágyok. A hely földrajzi fekvése kiválóan alkalmas volt egy település létrehozására, mivel település határon, vízi út mentén és a pest - váci főút mellett feküdt (ekkoriban a Duna bal partját használták elsődlegesen Pest-Buda és Pozsony, Bécs közötti közlekedésre). Az É-D irányú főútból leágazó két út közül az egyik az uradalom Káposztás-megyeri majorsága, majd onnan tovább a birtokközpontba, Fót felé vezetett, a másik pedig ugyancsak az uradalomhoz tartozó falu, Palota megközelítésére szolgált. A 19. század elejétől folyamatosan fejlődő Pest hatalmas felvevő piacot jelentett, mind az uradalom mezőgazdasági termékei, mind pedig a létrehozandó „gyarmat” iparcikkei számára. Legelőször is 1831-ben Mildemberger Márton kért és kapott engedélyt a Károlyiaktól, hogy sörházat építsen a pesti határkocsma közelében (a Gyáli pataktól D-re, a Váci úttól K-re, kb. a mai Váci út, Bocskai utcák területén állt). A pusztának a sörház környékére eső részére fokozatosan telepedtek le iparosok, közülük bőrfeldolgozók, faiparosok. A beköltözők legnagyobb része a szintén Károlyi birtok Nyitra megyei Nagysurányból származó zsidó telepes volt, a bőrfeldolgozással foglalkozó Lówy Izsák vezetésével. 1834-ben felmerült az uradalom részéről egy ún. „zsidó gyarmat” létesítése is, de nem sikerült összetoborozni az előírás szerinti 150 vállalkozót, azonban a szabad letelepedés lehetősége mégis jelentős számú zsidó vállalkozót vonzott ide más helyekről is, köztük a Neuschloss testvérek fakereskedését a szintén Nyitra megyei Vágvecséről. Az István hegyen betelepített szőlőművelés egy darabig még működött, de a „gyarmatosok” rájöttek, hogy a terület adottságai, a Duna, a Váci országút nagy lehetőséget jelent az ipar és a kereskedelem számára.

A (Rákos)Palota irányába haladó út és a Váci út keresztezésénél létrejött, egyre növekvő telepben az 1838. évi nagy árvíz sok kárt okozott, azonban mivel Újpesten olcsóbb volt az építőanyag és a telek, mint a fővárosban, ezért Pestről sokan kiköltöztek. A lakosság gyarapodása temető nyitását is szükségessé tette (a temetőt 1839-től említik a források). A kialakuló telep eleinte Kismegyer, Káposztásmegyeri Új Gyarmat néven említették.

1840-re már 28 házhelyen 24 ház állt itt, összesen 106 lakossal, amikor az uradalom elkészítette a település alapító okiratát. Az okiratban Új-Megyer gyarmat megnevezése arra utal, hogy a földesúr nem kívánt községi jogállást biztosítani a telepnek, helyzete hasonlított a földesúri majorsági földekre telepített zsellérekkel. Ezzel szemben tartalmaz néhány polgári jellegű szabadságjogot, amelyek közül a leglényegesebb az ipar és kereskedelem előmozdítása. A rendelkezések telek (ház) birtoklásához kötötték az iparúzás lehetőségét, azonban tiltották a céhek alapítását, amely gátolná a szabad ipart és kereskedelmet. Lényegében szabad letelepedést és munkavégzést biztosított a céhes rendszerből kiszoruló iparosoknak, valamint a korlátozott letelepedési jogokkal bíró zsidók számára. Tehát itt földesúri védelem alatt állhattak, de élvezhették a közeli Pest nyújtotta előnyöket. Újpest rohamos fejlődése ekkor a lakosság állandó növekedésében mérhető le, amelynek forrása nem a természetes szaporodás, hanem a folyamatos bevándorlás volt. Az alapító okirat ugyan még Új-megyernek nevezi a

gyarmatot, de az 1839-es térkép tanúsága szerint már létezik az Újpest elnevezés, amely az 1840-es évek közepétől általánossá vált. Az 1848-as törvények eredményeképp megszűnt a földesúri igazgatás és bíraskodás Újpesten is. A község önálló közigazgatási egységgé vált, azonban a telkek örök haszonbérleti joga – mivel ezek nem majorsági földek voltak – megmaradt az uradalomnál, és egyedi megváltásuk egészen a 20. század első feléig is elhúzódott.

Újpest területe és egyben határai folyamatosan változtak, újabb és újabb területek kerültek a Károlyiak megyeri pusztájából megvásárlásra, vagy maga az uradalom osztotta fel, ahol vagy gyárak jöttek létre, vagy házhelyeknek parcellázták és fokozatosan beépültek. A település 19. század második felében zajló fejlődésében meghatározó szerepet játszottak azok a virágzó vállalkozások, amelyek megtelepedtek a területen. Jellemző ágazat maradt az alapítás, az 1840-es évek idejének három iparága: a bőripar, a faipar és a szeszipar. Még 1840-ben telepedett le itt Wolfner Gyula, és a család az 1870-es évekre az ország legnagyobb bőrgyárát hozta itt létre; 1889-es alapítású a Mauthner-féle bőrgyár; 1860-ban Stern Ignác alapított szeszgyárat, amelyet fia Egyedi (Stern) Lajos vitt tovább. A kezdődő nagyipar mellett azonban még hosszú ideig komoly tényező maradt a kisipar is, amelynek kezdetei szintén 1848 előttre nyúlnak vissza.

A településfejlődést tovább gyorsította az ország első, Pestet Váccal összekötő vasútvonal 1846-os megnyitása. A fővárossal való közlekedést biztosító Pesti Közúti Vaspálya Társaság 1866-ban kezdte meg a működését, a lóvasúti vonal a Kálvin térről a Váci úton Újpest határáig közlekedett. 1871-től szintén lóvasút kötötte össze Újpestet az Árpád út vonalában Rákospalotával, a nagyvasúti állomással. 1900-ban a lóvasutat villamosították és megépült a külső Váci úti szakasz is. A kötött pályás közlekedés a személyszállításon kívül a gyárak áruszállítását is szolgálta. A dunai személy- és áruszállításnak is egyre nagyobb szerep jutott, 1863-ban az Újpesti-sziget felső végén kialakított mesterséges öbölben az államkincstár téli kikötőt létesített, amit pár évre rá az Újpesti hajógyár megalapítása követett (Danubius Hajó- és Gépgyár).

A majd csak 1950-ben Rákospalotától Újpesthez csatolt, szintén Károlyi birtokból kialakított Istvántelek Újpest egykori K-i széle és a Budapest - Vác vasúti fővonal közötti keskeny sávban húzódik. Nevadója gróf Károlyi István volt, aki mint a Magyar Gazdasági Egyesület elnöke a főtí uradalmához tartozó rákospalotai birtokából még 1858-ban 150 magyar hold (64,8 hektár) területet ajánlott fel a gazdasági egyesület használatára, és ott agrárjótékonyági intézmény, tangazdaság és egyesületi mintagazdaság létesült. A terület középső részén 1875-re felépült a gazdasági major, az É-i részén létesült a Budapesti Első Gyermekekmenhely Egylet fiókiintézete (Ybl Miklós, 1882-1888), ami 1903-ban a Clarisseum nevet vette fel (ma Árpád út 199.). A terület D-i részét a 20. század legelején a Magyar Államvasutak sajátította ki, amelyen létrejött az Istvántelki Főműhely (1950 és 1990 között Landler Jenő Járműjavító Üzem). A fennmaradó területet 1904-ben gróf Károlyi Sándor felparcelláztatta, s az egykori majorsági épületekből Stephaneum elnevezéssel idősotthont alakított ki (ma Istvántelki út 19.).

Budapest újonnan megválasztott polgármestere, Bárczy István is felvetette a Nagy-Budapest gondolatot, azaz a környező települések egyesítését a fővárossal. Azonban a fővárossal való egyesülés helyett az önálló, rendezett tanácsú várossá alakulás vált a fejlődés útjává: Ugró Gyula végül sikeresen megvalósította ezt az elképzelést, és 1907-ben a Belügyminisztérium hozzájárult a várossá alakításhoz. Újpest város első polgármestere Ugró Gyula lett, aki nagy erővel igyekezett megteremteni a településen a hiányos közszolgáltatásokat: a csatornázás mellett még 1905-ben a település saját villamos erőművet hozott létre (ez volt a Phöbus Villamos Vállalatok Rt., a mai Hőerőmű), majd 1910-ben saját vízművet is sikerült alapítani.

Az I. világháború visszavetette a város eddigi fejlődését, a kerület 57000-es lakosságából 14000 férfi kapott bevonulási parancsot a hadseregbe. A két világháború között Újpest fejlődése lelassult, a dualizmus kori robbanásszerű növekedés már nem folytatódott. Ebben az időben a főváros dél-pesti peremövezete növekedett dinamikusabban. Ebben az időszakban csak könnyűipari üzemek telepedtek le a városban: 1925-ben az Angol-Magyar Cérnagyár Rt. (később: Újpesti Cérnagyár), majd az Újpesti Posztógyár. A tartós, folyamatos iparosodás a népesség számának növekedését eredményezte, Újpest a lakosságszám tekintetében 1925-ben már a hetedik volt az ország nagyvárosainak sorában.

A II. világháború még súlyosabban érintette a várost, ami Budapest német megszállásakor 1944-ben a belső védelmi vonal részét képezte. A harcok 1944. december 25-én érték el Újpestet és 1945. január 10-ig tartottak, ezt követően még árvíz is sújtotta a várost. Óriási károk keletkeztek, többek között megsemmisült az Újpesti vasúti híd, számtalan épület és hajó.

Az 1930-as évektől folyamatosan napirenden lévő Nagy-Budapest gondolat, főként a közbejött II. világháború hátráltató hatása miatt, ekkor még nem valósult meg. 1937-ben Fővárosi Közmunkák Tanácsa városrendezési és építészeti hatáskörét kiterjesztették a peremkerületekre. Végül az 1949. évi XXVI. törvény alapján 1950. január 1-jével történt meg az egyesítés, ekkor 7 megyei város (Budafok, Csepel, Kispest, Pesterzsébet, Pestszentlőrinc, Rákospalota, Újpest) és 16 község (Albertfalva, Békásmegyér, Budatétény, Cinkota, Mátyásföld, Nagytétény, Pesthidegkút, Pestszentimre, Pestújhely, Rákoscsaba, Rákoshegy, Rákoskeresztúr, Rákosliget, Rákosszentmihály, Sashalom és Soroksár) vált a főváros részévé. Nagy-Budapest területén a kerületeket újraszámolták, Újpest a IV. kerület lett (az ekkor 14 kerületből álló fővárosban az akkori IV. és V. kerület összevonásra került). Az addig Palotához tartozó Istvántelket is ekkor csatolták Újpesthez.

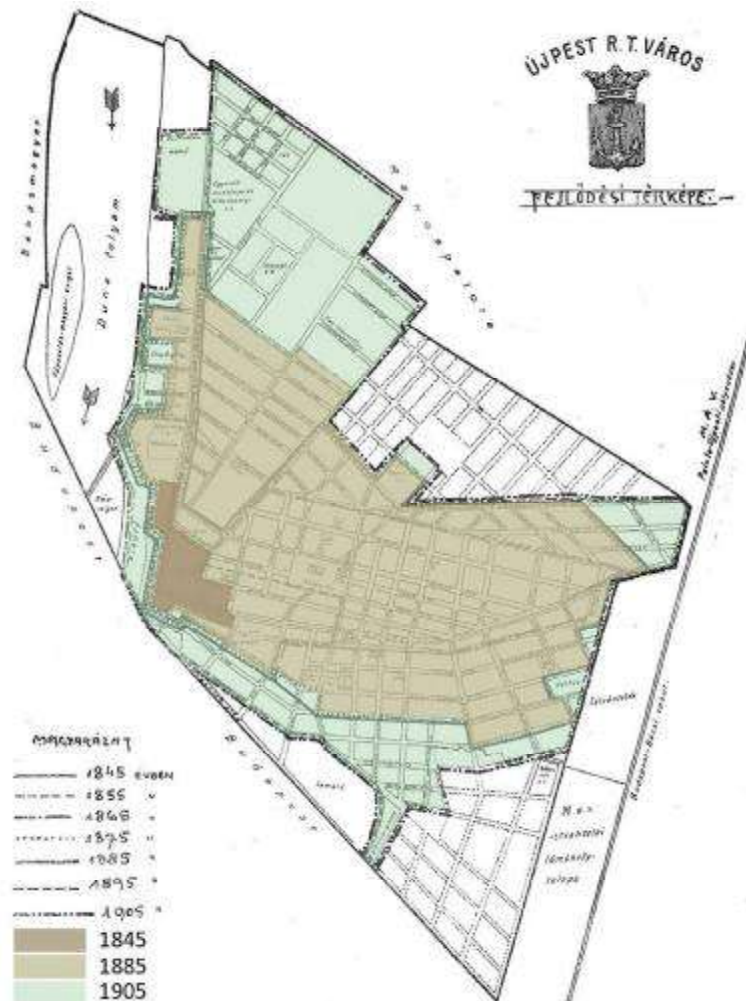
Az 1950-es években főként a lakásviszonyok javítása érdekében több monumentális és egyben szimbolikusnak tekinthető építkezésre került sor Újpest területén (a „Mahart” vagy „Városkapu” házak az Árpád út Ny-i végénél, az „Állami Áruház”, a Szent László téri sgrafittós házak). Újpest gyárvárosi jellegű munkáskerületként kiemelt helyet foglalt el a pártállami időkben.

1973-ban nagyarányú fővárosi lakásépítési program vette kezdetét, ennek során lakótelepeket hoztak létre többségében 11 szintes házgyári, kisebb részben 5 szintes épületekkel. A rendezési tervekhez részletesen felmérték a terület épületállományát és szociológiai tanulmányok is

készültek (az érintett körzetben álló lakások 84 százaléka 1925 előtt épült, 54 százalékuk komfort nélküli, 68 százalékuk egyszobás volt). Az 1974-ben megkezdődött rekonstrukció két üteme során összesen 4929 lakást szanáltak, de igyekeztek megtartani a meglévő úthálózatot, azonban az első ütem területén gyakorlatilag csak a közintézmények maradtak meg.

Újpest legújabbán beépült lakóterülete Káposztásmegyér, az egykori Károlyi majorság területén. Ez egyben Budapest utolsó nagy lakótelepe is. Az I. ütem 1983-1987 között készült el, a II. ütem 1987-ben indult el és azt 1991-ben leállították. A Káposztásmegyéri lakótelepen a tervezett 20.000 lakás helyett összesen 6.000 lakás készült el. Az infrastrukturális beruházások csak lassan követték az építkezéseket (iskola, egészségügy), valamint az indításkor tervezett metróvonal sem készült el.

Napjainkban Újpest ipari övezetiben, illetve ipari ingatlanain újabb nagyarányú átalakulás van folyamatban, hatalmas lakótömbök létesülnek (pl. a Károlyi István Városcsopont, az egykori Wolfner Bőrgyár helyén). Ezzel a lecsökkent volumenű ipari termelés folyamán erodálódott ipari ingatlanok nyernek új hasznosítást, ugyanakkor a város történelmének jelentős helyszínei, építészeti elemei is eltűnnek.

Újpest fejlődésének térképes ábrázolása (Borovszky nyomán)

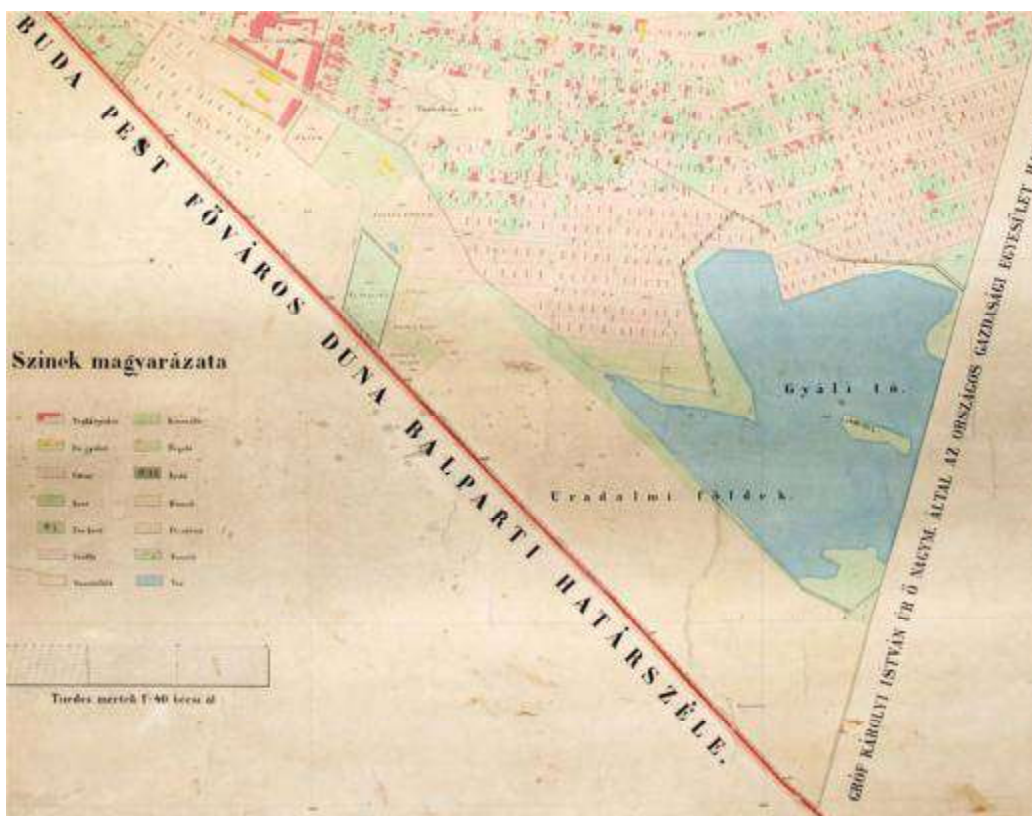
Dél-Újpest

A környék régmúltjának története nagyon hasonló Újpest általános korai történetéhez. A futóhomokkal és a Gyáli-tó mocsarai által borított terület mindenféle emberi megtelepedésre alkalmatlanná tette a vidéket. Ezért ezen a részen, beleértve Istvántelket is, semmilyen régészeti lelet nem került elő. Mivel a 15. századig a környéket kiterjedt nyílt vizek fedték, a középkorban senki földjének, halászkok és pákászok birodalmának számított.

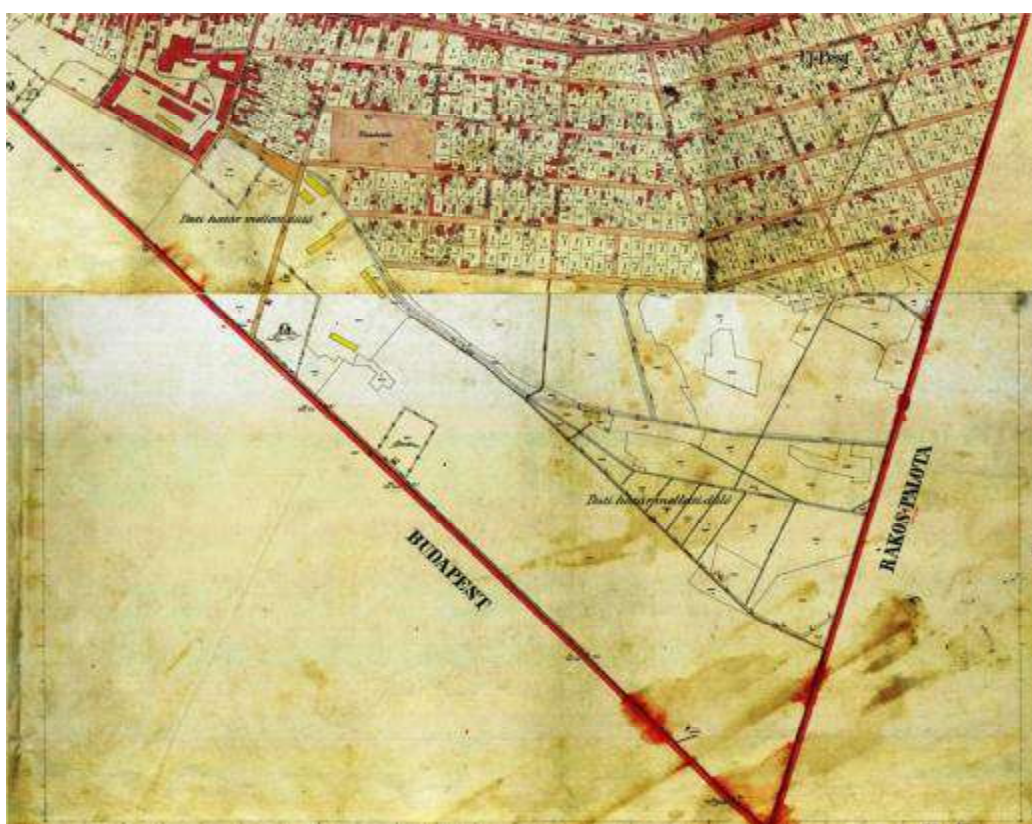
Konkrétan a területről régészeti emléket nem ismerünk. A régészet tárgykörébe utalt (a kezdetektől 1711-ig) időszakra vonatkozóan a terület történetére a vízrajzi-domborzati viszonyok és a környező lelőhelyek adataiból következtethetünk. A legkorábbi térképi ábrázolások alapján a vizsgált terület egy környezeténél mélyebben fekvő vizenyős terület volt. Távol a fő telepítő tényezőktől, a Szilas patakot és a Rákos patakot kísérő homokdombosoroknak az őskortól a középkorig sűrűn benépesülő sávjai közötti területen, az ott található lelőhelyek hatókörén kívül helyezkedik el. Ugyanez vonatkozik a Duna parti sáv minden korszakban rendkívül fontos közlekedési útvonalaihoz fűződő viszonyára is.

A török kor végére megindult az elmocsarasodási folyamat, és az egykori morotvák helyén egyre nagyobb összefüggő földterületek jelentek meg. A hajdani vízi világra már csak a Gyáli-tó emlékeztetett, aminek felesleges vizét az újpesti Bocskai utca vonalát követő Gyáli-patak szállította a Dunába. A szárazzá vált földeket és a tó területét az Újfalussy család az 1633-ban a Spáczyaktól megszerzett Káposztásmegyér-pusztához csatolta. A mezőgazdasági művelésre alkalmatlan vidék hasznosítására az 1770-es évektől történtek kísérletek. Az urbáriális felmérés tanúsága szerint a Gyáli-tó nagysága mintegy 100 magyar hold volt. A tó lecsapolását az Újfalussyak megbízásából Bohuss Sámuel részes bérlő kezdte meg, aki hosszú, fáradságos munkával elérte, hogy az elárasztott terület a harmadára, mintegy 30-35 holdra essen vissza. Az így nyert földeken a talaj magas sziktartalma miatt agrártermelést nem lehetett végezni, de legeltetésre és a még mindig bőséges talajvíz miatt erősen növekvő nád téli levágására használhatták. A nagyjából lecsapolt tó - a korabeli térképek tanúsága szerint a váci országút és a belőle a pesti Ördög-malomnál kiágazó régi fóti országút (egyik szakasza a mai Árpád út Virág utcáig terjedő szakaszával azonos) között terült el, azaz a mai Újpest, Rákospalota és Zugló hármasságában fekvő területen. A 19. század közepi térképeken a Gyáli tó már csak „*Gyaler Teich*”-ként azaz tavacsaként van feltüntetve. Ekkor a mai Istvántelek D-i végén, a körvasút és a Váci vasúti fővonal kereszteződésének környékén, valahol a Sanofi/Chinoin gyártelepéig húzódva terült el. A tavat utoljára az 1875. évi Újpest térkép tünteti fel. A Gyáli tó emlékét ma már csak a Sanofi gyár bejáratánál húzódó újpesti Tó utca elnevezés őrzi.

Ezek a történelmi természeti adottságok miatt a mai Dél-Újpesten nincsenek beépítési előzmények, a kiszáradt, illetve lecsapolt tó helyét csak a 19. század végétől lehetett hasznosítani. A mai Tél utcától D-re eső területen a 19. század végi térképek tanúsága szerint nem voltak utcák, és épületet is csak elszórtan egy-egy faszerkezetű mezőgazdasági épület látható, a terület „Pesti határ melletti dűlő” néven van feltüntetve, az egykori tónak már csak a körvonala látható, mint telekhatár.

Újpest község térképe, 1875

Újpest nagyközség kataszteri térképének részlete, 1883

Az 1875. évi újpesti kataszteri térkép már feltüntet a mai Tél utca vonalától D-re tervezett utcavonalakat és telek parcellázást – bár ezt a 19. századi későbbi térképek nem jelölik – és az ottani épületállomány alapján a századforduló éveiben meg is indult a beépítése, a mai Anonymus utca – Széchenyi tér közötti sávban. A Chinoin (egykor Pálffy) utca Ny-i végében, az Erzsébet utca - Pozsonyi utca közötti nagyméretű telken létesült Győrffy Kornél „Ércz- Fém- és Vasárugyára”, amelynek emeletes sarokháza ma is áll (helyi egyedi védelem alatt álló épület). Az 1911-ben megjelent Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyéket bemutató Borovszky-féle kötet így mutatja be a gyárat: *„Győrffy Kornél ércz, fém- és vasárú gyára, réz- és vasépületvasalással és butor-vasalással, galvanizálással foglalkozik; valamint gyárt még gazdasági gépekhez szükséges vetőkorongot, magházat és tolókákat is. A legmodernebb berendezéssel 200 munkásnak ad állandóan kenyeret, tanonczotthona, mintaszerű berendezéssel, 60 tanuló elhelyezésére és kiképzésére szolgál.”*

A lakóterület Ny-i részében, a mai Anonymus és Chinoin utcákban kisvárosias, földszintes, zárt udvaros, historizáló homlokzatú házak létesültek. A területet É-D irányban kettészelő Katona József utcától K-re eső részen utcavonalon szabadon álló, többnyire ikres jellegű beépítésben álló kései szecessziós, kertes lakóházak a jellemzőek. A lakóterület egykor összefüggött a tőle É-ra lévő, hasonló beépítésű területtel, amelyet viszont az 1970-es években felszámoltak, a helyére lakótelep létesült, illetve a Tél utca és az Anonymus utca közötti sáv beépítetlen maradt.

A mára zárvánnyá lett kisebb lakóterülettől DNy-ra, az angyalföldi határánál lévő köztemetőtől K-re, a Pozsonyi utca – Madridi utca – Berni utca – Széchenyi tér által határolt területen létesült a Budapest-Újpest-Rákospalotai Villamos Közúti Vasút Rt. (az ún. BÚR vasút) kocsiszíne és villanytelepe. Az 1896-tól kiépült telep áramfejlesztő csarnokkal, remíz csarnokkal, raktár- és irodaépülettel, szolgálati lakóházzal egységes hagyományos beépítésű együttes alkot. A XIX-XX. század fordulójára jellemző, késő historizáló – korai szecessziós karakterű ipari építészet szép példája. A remízt ma Angyalföld Forgalmi Telepnek nevezik, aminek oka az lehet, hogy az angyalföldi határ Pest felőli oldalán jóval korábban létesült egykori lóvasúti végállomást újpesti kocsiszínek hívják, így ez a név már foglalt volt.

A villamos remíz szomszédságában, a Madridi utca – Berni utca – Gyapjúszővő köz és a Chinoin gyógyszergyár által határolt területen található az Újpesti Gyapjúszővőgyár kiterjedt ipari komplexuma. Az Újpesti Gyapjúszővőgyár 1923-ban alakult Magyar Finomposztógyár Kopetzky és Fiai Rt. néven. 1933-tól Budavidéki Posztógyár Rt. néven folytatta tevékenységét, a készgyapjú és gyapjútípusú szövet termelését és értékesítését. 1948-ban Budavidéki és Újpesti Gyapjúfonó és Szövőgyár Rt. néven működött, amikor is államosították. 1953-ban egyesült az Újpesti Fésűsszővőgyárral, ekkor kapta az Újpesti Gyapjúszővőgyár nevet. A telepen nagyméretű, ipari jellegű épületek állnak még az alapítás idejéből, amelyek az évtizedek alatt kiegészültek újabb és újabb, gyakran építészeti igénytelen toldalékokkal, eltakarva az eredeti épületek nagy részét. A gyártelep központi eleme egy nagyméretű, U alaprajzú emeletes, nyerstégla homlokzatú üzemi és irodai épület, amelyhez délről egy kisebb, séd tetős

üzemépület csatlakozik. A központi épülettől Ny-felé található a szintén igen nagyméretű, séd tetős szövödei üzemcsarnok. A telep Berni utcai oldalán, mára leválasztott keskeny telken állnak a kései szecessziós emeletes munkáslakóházak.

A posztógyártól K-re, illetve ÉK-re található a Sanofi Gyógyszergyár, az egykori Chinoin Gyógyszergyár. A hatalmas területen elhelyezkedő gyártelep É-on a Tó utcától (Tél u. – Elem u. találkozásától) egészen a D-i végében futó Madridi utcáig tart, keleten a Berliini utca, Ny-felől pedig a gyapjuszövőgyár és a Chinoin utca környéki kisvárosias lakóterület határolja. A jelenlegi üzem elődjét, az Alka Vegyészeti Gyárat 1910-ben alapították Wolf Emil és Kereszty György vegyészmérnökök. Céljuk a hazai szintetikus alapú vegyipar megteremtése volt. A gyárat 1912-ben telepítették át Újpestre, a Károlyi Lászlótól megvásárolt területre. A Chinoin fantázianevet 1913-ban vette fel az üzem. A háborús megrendeléseknek is köszönhetően egy évtized alatt korszerű gyárrá fejlődött. A gyártelep D-i felének telkei a Fővárosi Közmunkák Tanácsa rendezési tervén lakóövezeti kertvárosias beépítést lehetővé tevő telkeként van ábrázolva. Ez a beépítés nyilvánvalóan elmaradt, helyette a gyógyszergyár terjeszkedett idővel erre a területre. A Chinoin Gyógyszergyár Rt.-t 1948-ban államosították, és csak 1989 decemberében vált ismét valódi részvénytársasággá. A folyamatos átalakítások, korszerűsítések során – különösen az elmúlt évtized nagy korszerűsítése után – a gyár régi épületállományából alig néhány maradt meg. Kiemelendő a magyaros szecessziós stílusú igazgatói lakóház a Tó utcai északi sarokban, valamint a nagyméretű szecessziós üzemcsarnok a terület közepén a Chinoin utca vonalában. Ezekon kívül lényegében csak a szocializmus évtizedei alatt létesült különböző funkciójú és minőségű ipari jellegű épületek képviselik a múltat, azonban komolyabb építészeti értéket nem hordoznak. A gyártelep igényesen rendezett, parkosított.

A Sanofi gyárteleptől K-re eső, hosszabb sávban ÉK-DNy irányban elnyúló terület Elem utca felőli részén található az Újpesti Erőmű, amelyet az Elem utca, Berliini utca, Bécsi utca határol, valamint K-felől a MÁV Istvántelki Főműhelye, D-ről a gyógyszerészeti kutatóintézet a szomszédos ingatlanok. Az Újpesti Erőmű épületegyüttese az egykori Phöbus Villamos Vállalatok Rt. telepe volt. A társaságot 1905-ben alapították, majd 1909-ben kötött szerződést az újpesti áramszolgáltatásra, és a termelést 1912-ben kezdte meg. A fő megbízása a vasúti áramszolgáltatás volt, de emellett biztosították a lakossági áramellátást és a közvilágítást is. Az erőmű látta el Újpest mellett a közeli településeket is (Rákospalota, Rákosszentmihály, Rákoskeresztúr, Rákosliget, Rákoscsaba, Cinkota, Pécel, Alag), valamint kiszolgált a Vác – Gödöllő közötti helyiérdekű vasút, illetve a fővárosi MÁV pályaudvarok áramigényét. Ma az erőművet a Budapesti Erőmű Zrt. működteti ugyanazon a telephelyen, de már nagyrészt új épületekben. A megmaradt régi épületek nagy része viszont még az 1910-es években létesült és az ingatlan északi, Elem utca felőli részében találhatóak. Az 1930-as években emelt, a Berliini utca vonalán álló modern épületek jól példázzák a régebbi épülethez való illeszkedés kívánatos módját.

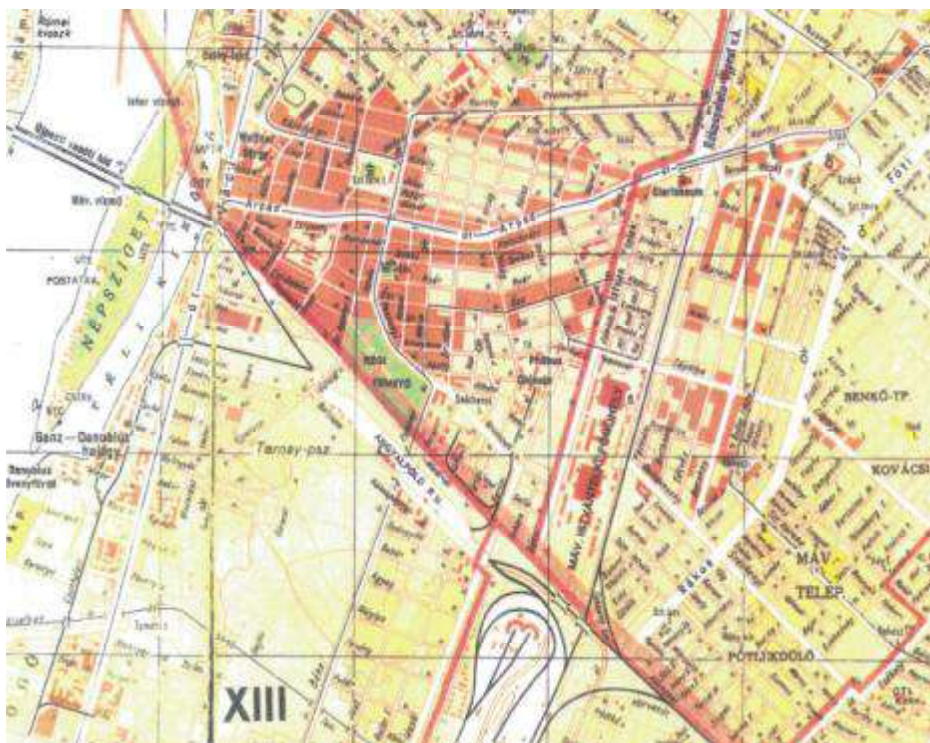
Az Újpesti Erőműtől D-re, a teleksáv Brüsszeli utcáig tartó szakaszán található a Gyógyszerészeti Kutatóintézet, amely nagyrészt keretesen elhelyezett, emeletes modern, de jellegtelen épületekből áll, korábban beépítetlen terület volt.

Ettől D-re található, az említett teleksáv kutatóintézet és körvasút közötti részén, a Berliini utca és Bécsi utca által határoltan egy kertvárosias jellegű lakóterület. A terület XX. század eleji beépítésekor is már a szomszédos ipari üzemek működtek, valószínűleg azok munkásainak, tisztviselőinek létesült elsősorban a beépítés, tekintve hogy a régi városközponttól távolabb található, korábban teljesen beépítetlen részen. A házak szemrevételezése alapján látható a beépítés egységes, késő szecessziós stílusú házai alapján a telepszerű tervezés.

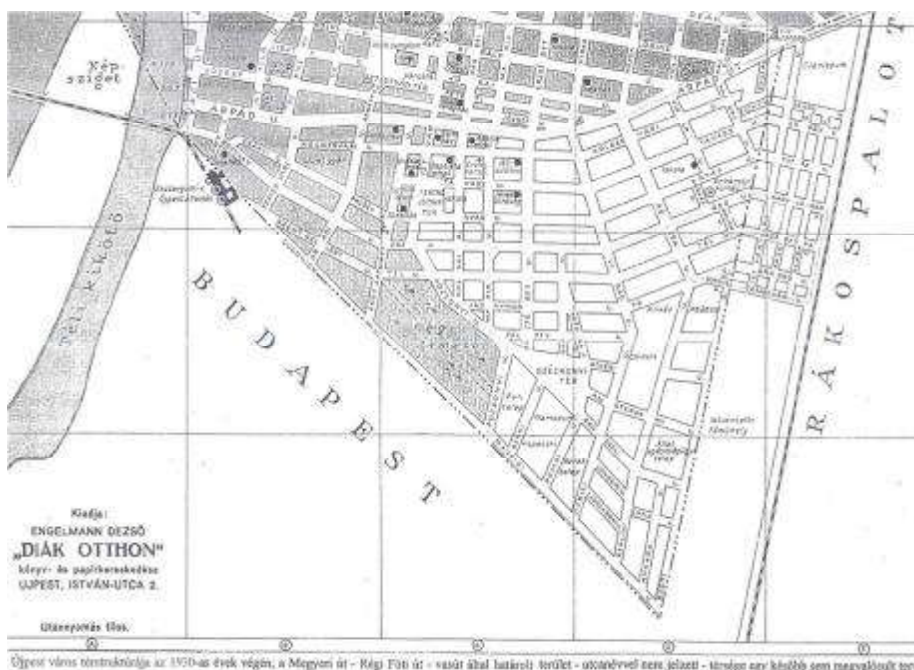
A teleptől D-re, a Madridi utca és a Körvasút közötti szabálytalan alakú területen a MÁV anyaggyártó telepe található, építészeti értéket nem hordozó földszintes raktárakkal és emeletes modern irodaépülettel.

Végül a Dél-Újpest kerületrészt K-felőli lezárásaként az egykor Rákospalotához tartozó Istvántelek hosszan elnyúló sávja határolja, amelyből a vizsgált területre csak az Elem utcától D-re lévő MÁV Istvánbeli Főműhelye esik. A vasúti főműhely az Elem u. – Bécsi u. – Madridi u. és a vasútvonal közötti területen létesült, gőzmozdonyok, személy- és teherkocsik javító telepeként. Az ipari jellegű épületeket 1901-1903 között az igazgatóság gépészeti főosztályán Bernard Győző és Roch János mérnökök tervezték. A Főműhely leromlott állapotában is jelentős részben őrzi eredeti, 1903-as kialakítását, ám az eltelt 100-110 évben több épületet jelentősen átalakítottak. A Nyugati Pályaudvar 1877-től kezdődő rohamos fejlődése miatt az ott lévő "Nyugoti Főműhely" nem volt tovább bővíthető, ezért igazgatósága 1892-ben kezdeményezte az üzem távolabbi, beépítetlen területre való áttelepítését. A választás a Budapest – Vác - Marcheggi vasútvonal mellett fekvő istvánbeli területre. 1901-ben új vasúti megállóhelyet építettek a munkások szállításának megkönnyítésére, majd következő lépésként felépült a központi irodaház. 1902-ben megépült a műhely vágányhálózata. 1903-ban emelték a 20000 m² alapterületű mozdonyszerelő műhelyt, valamint az anyag- és alkatrész szertárakat. A két nagy csarnok között épült fel a T alaprajzú eszterga-, kovács- és öntőműhely, külön kazánházzal. A keleti telekhatáron inas műhely és iskola épült. Ugyancsak a keleti oldalon épült fel a két Intze-féle rendszerű víztorny. A Főműhelyhez saját elektromos erőmű is tartozott, amely a telep keleti oldalán, a nagy csarnoktól kissé távolabb épült fel, azonban ez az 1904-es átadásra nem készült el, a berendezéseket csak 1906-ban helyezték üzembe. A második világháború során a Főműhely súlyos károkat szenvedett, de a sérült épületeket hamarosan helyreállították, részben átépítették. A mozdonyjavító csarnok új, az eredetitől eltérő tetőszerkezetet kapott. Az 1950-es évektől vasút fejlődésének megfelelően a műhely gépeit fokozatosan lecserélték, modernizálták. 1970-ben épült a régi irodaépület és a munkáskaszinó helyén az irodaház, művelődési ház, könyvtár, rendelőintézet épületegyüttese. 1950 – 1990 között Landler Jenő MÁV Járműjavító Üzem néven folytatatta a működését a MÁV Főműhelye, amelyet végül 1992-ben bezártak. Jelenleg az együttes részben a MÁV feladatait látja el, részben egyéb célokra (raktározás, öntöde, stb.) hasznosítják. Az Istvánbeli Főműhely egykor a legfontosabb vasúti

járműjavító műhelyek egyike volt Magyarországon, épületeit a kor igényei és magas szintű szakmai tapasztalatai alapján hozták létre. A megőrzése érdekében műemléki védeltséget kapott 2011-ben, azonban ennek során csak a legjelentősebb épületek kerültek nevesítésre, a terület egésze pedig műemléki környezet lett. A fennmaradó épületek között viszont még számos védelemre érdemes található.

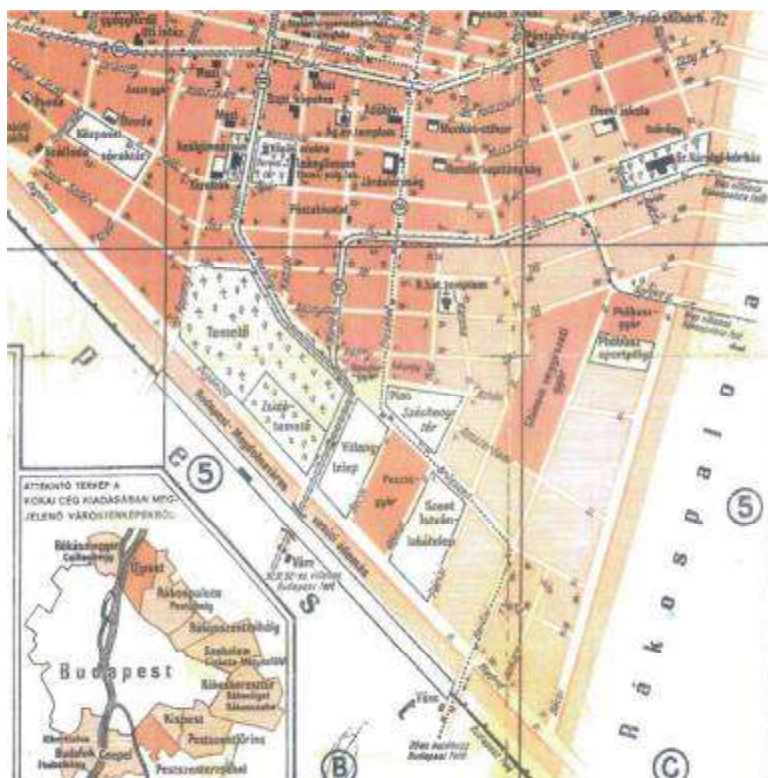
Újpest 1920-as évekbeli várostérképe

Dél-Újpest utcahálózata az 1930-as évek végén

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa 1938-as rendezési tervének részlete

Újpest 1940-es várostérképének részlete

Felhasznált irodalom

Pest-Solt-Pilis-Kiskun Vármegye. II. Magyarország Vármegyéi és Városai. Szerk.: Borovszky Samu. Budapest, 1911.

A nagykárolyi gróf Károlyi család összes jószágainak birtoklási története. I.II. Szerk: Károlyi László. Bp. 1911.

Siklóssy László: Hogyan épült Budapest? Fővárosi Közmunkák Tanácsa, 1931.

Ugró Gyula: Újpest. 1830-1930. Magyar Városok Monográfiája XI. Budapest, 1932.

Kubinyi András: Adatok Újpest 1848 előtti történetéhez. Tanulmányok Budapest Múltjából XI. (1956) 277-305.

Preisich Gábor: Budapest városépítésének története. I-III. Bp., 1960, 1964, 1969.

Gerelyes Endre: Újpest története. Bp., 1977.

Szekeres József: Nagy-Budapest kialakulásának előzményei. Tanulmányok Budapest Múltjából XXV. (1996) 269-314.

Fejes Antal: Istvántelek története. Újpesti Helytörténeti Értesítő 1998. 5.

Dokumentumok Újpest Történetéhez. 1840-1949. szerk. Sipos András Bp., 2001.

Újpest 1907-2007. szerk.: Estók János. Bp., 2007.

Iványi János-Iványiné Konrád Gizella-Bazsó Gábor: Volt egyszer egy város ..., Újpest jelentős épületei. Bp., 2007.

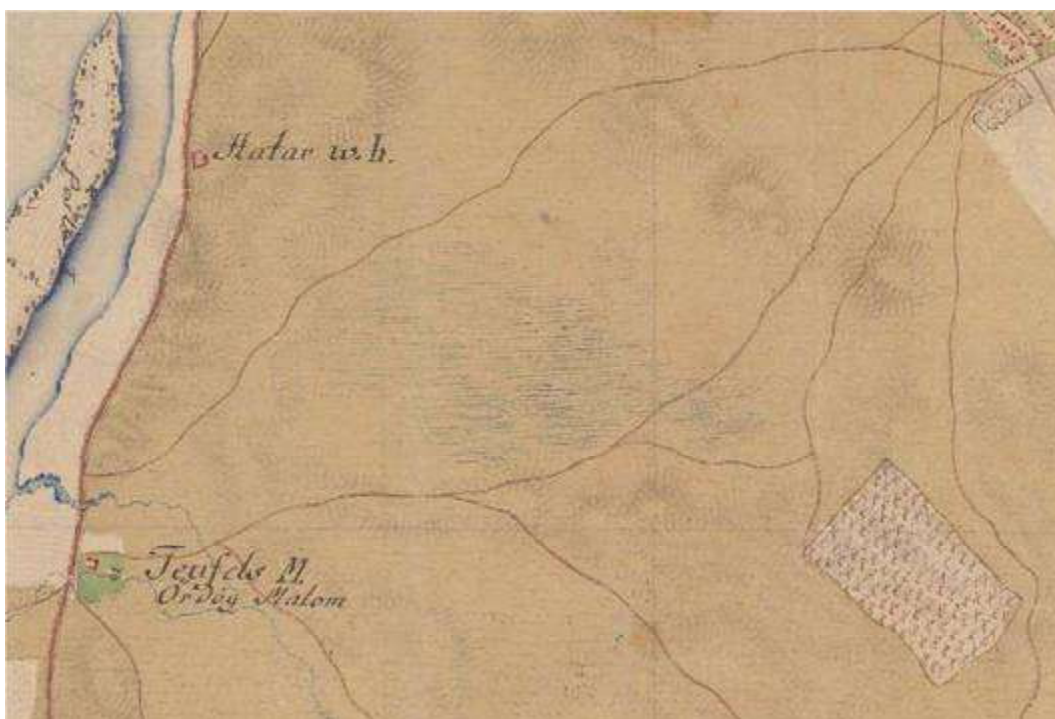
Varga Károly: Az Istvántelki MÁV főműhely. Újpesti Helytörténeti Értesítő 2009. 4.

b) A település régészeti örökségének felmérése újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület esetén terepbejárással

A vizsgálat alá vont terület teljes egészében elfedett. Mindez a XX. század beruházásainak eredménye, ahol építmények -ipari és lakóházak, közöttük burkolattal vagy növényzettel fedett részek találhatóak. Még a legnagyobb kiterjedésű, látszólag nagy felületű szabad területtel rendelkező vasúti területen sem lehet a régészet hagyományos módszerével, terepbejárással adatokat gyűjteni.

A területnek XX. század előtti állapotára, illetve a régészeti érintettségére vonatkozóan a XVIII. és XIX. századi katonai felmérések szolgáltathatnak adatokat.

A XVIII. századi első katonai felmérésen a vizsgált területen kiterjedt vizenyős területet ábrázoltak, melynek környezete is teljesen lakatlan.

A vizsgált terület és környezete 1787-ben az első katonai felmérésen Hadtörténeti térképtár

A XIX. században keletkezett II. katonai felmérésen sem változott a helyzet lényegesen. Itt azonban meg is jelölik, hogy a vizsgálat alá vont terület nagy részét egy tó teszi ki.

Részlet a második katonai felmérésből (1869) Hadtörténeti térképtár

c) A védett műemléki értékek települési értékleltára

ca) a világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek

A Dél-Újpest területén nem található világörökségi vagy világörökségi várományos helyszín, terület.

cb) az országos építészeti örökség elemei

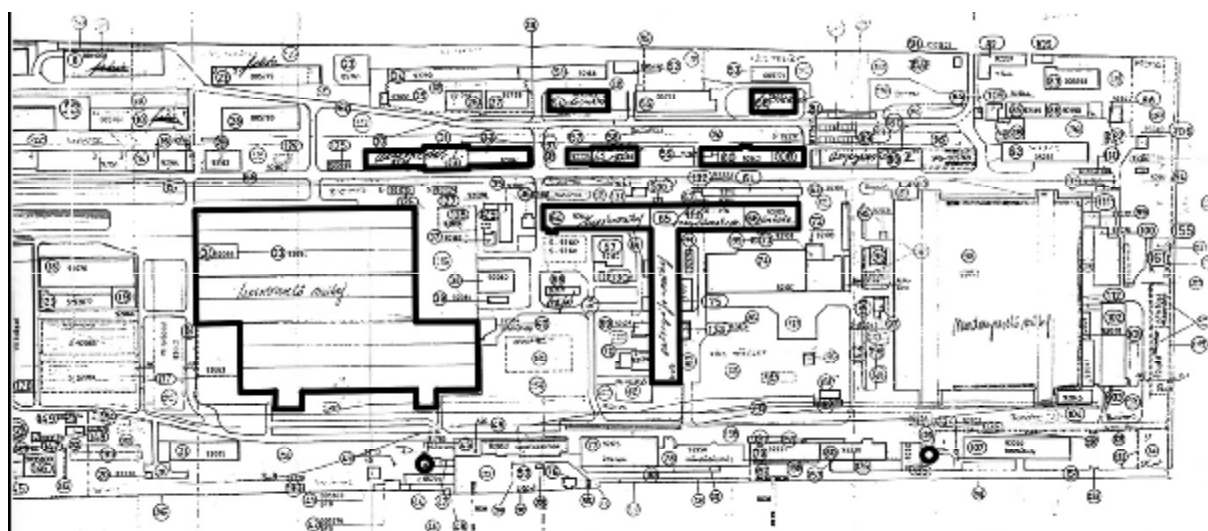
A területen található védett műemléki érték a MÁV Istvántelki Főműhely I. kategóriájú műemlékként védett együttese (műemléki törzsszáma: 16298, az együttes nyilvántartási azonosítója: 12059), műemlékké nyilvánította az 53/2011. (VIII. 25.) NEFMI rendelet. A rendelet értelmében a védetté nyilvánítás célja az 1901 és 1903 között emelt MÁV Istvántelki Főműhely építészeti, technikatörténeti, iparművészeti értékeinek, berendezéseinek megőrzése.

Az Istvántelki Főműhely egykor a legfontosabb vasúti járműjavító műhelyek egyike volt Magyarországon, épületeit a kor igényei és magas szintű szakmai tapasztalatai alapján hozták létre. A megőrzése érdekében műemléki védettséget kapott 2011-ben, azonban ennek során csak a legjelentősebb épületek kerültek nevesítésre, a terület egésze pedig műemléki környezet lett. A fennmaradó épületek között viszont még számos védelemre érdemes található. A használatuk során tapasztalható, hogy a pusztuló funkcionális felülírja az építészeti értékek

védelmét, így a nem műemlék épületek fennmaradásának és helyreállításának záloga a helyi egyedi védelem volna. A vasúttörténeti értékek mellett jelentős helytörténeti értéket is képvisel a Főműhely együttese. Ezért a műemlékként nem védett épületek közül a leginkább eredeti állapotukban megmaradt vagy jól helyreállítható és hasznosítható épületek helyi egyedi védettsége javasolt, az erre vonatkozó javaslatokat az adatlapok tartalmazzák.

A MÁV Istvántelki Főműhelyének egyedi műemléki védelem alatt álló építményei:

törzsszám	azonosító	Cím	Hrsz.	név
16298	17655	Elem utca 5-7.	72701	134. számú víztorony
16298	17657	Elem utca 5-7.	72701	30, 31, 32. számú anyagszertár
16298	17645	Elem utca 5-7.	72701	33. számú kocsi javító műhely
16298	17654	Elem utca 5-7.	72701	45. számú víztorony
16298	17658	Elem utca 5-7.	72701	54. számú olajraktár
16298	17659	Elem utca 5-7.	72701	56. számú kőraktár
16298	17660	Elem utca 5-7.	72701	57-58. számú anyag- és tűzoltóraktár
16298	17661	Elem utca 5-7.	72701	60, 108. számú műolaj- és rugóraktár
16298	17656	Elem utca 5-7.	72701	64, 65, 66. számú kovács-, esztergaműhely és öntöde

Az Istvántelki Főműhely ingatlanának egésze műemléki környezetként védett:

törzsszám	azonosító	Cím	Hrsz.	név
16298	18408	Elem utca 5-7.	72701	MÁV Istvántelki Főműhely műemléki környezete

cc) a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket és a nyilvántartott régészeti lelőhelyek

A vizsgálat alá vont területen egyedi régészeti védelem alatt álló (jogszabályi határozattal védetté nyilvánított terület) nem található.

A vizsgálat alá vont területen a Miniszterelnökség Kulturális Örökségvédelemért Felelős Helyettes Államtitkársága által vezetett közhiteles örökségvédelmi hatósági nyilvántartásában régészeti lelőhely nem található.

Megállapítható, hogy a fentiekben leírtak alapján a 2001. évi LXIV. tv-ben meghatározott három régészeti kategória egyetlen feltételét sem teljesíti a vizsgált terület, így a terület jelen ismereteink szerint nem régészeti lelőhely, földrajzi-topográfiai elhelyezkedése alapján régészeti érdekű területnek sem minősül.

d) A helyi építészeti örökség települési értékleltára

Fővárosi helyi védelem alatt álló építészeti érték Dél-Újpest területén nem található. Ugyanakkor az Újpesti Erőmű (volt Phöbus erőmű) régi épületeinek fővárosi védetté nyilvánítása folyamatban van.

Kerületi helyi egyedi védelem alatt álló építészeti érték 3 db található a területen:

- Erzsébet utca 2-4. – Chinoin utca 3. (hrsz.: 72392): Györffy Kornél Érc- Fém- és Vasárugyárának főépülete
- Nap utca 17. - Anonymus utca 10. - Katona József utca 18. (hrsz: 72433) Római katolikus templom
- Pozsonyi utca 1. (hrsz.: 72455): a Budapest – Újpest – Rákospalota villamos közúti vasút (az ún. BÚR vasút) kocsiszín és villanytelep épületei

Helyi védelemre javasolt épületek, együttesek:

- Újpesti Gyapjuszövőgyár: a telepen nagyméretű, ipari jellegű épületek állnak még az alapítás idejéből, amelyek az évtizedek alatt kiegészültek újabb és újabb, gyakran építészeti igénytelen toldalékokkal, eltakarva az eredeti épületek nagy részét. A gyártelep központi eleme egy nagyméretű, U alaprajzú emeletes, nyerstégla homlokzatú üzemi és irodai épület, amelyhez délről egy kisebb, séd tetős üzemépület csatlakozik. A központi épülettől Ny-felé található a szintén igen nagyméretű, séd tetős szövődei üzemcsarnok. Mindkét épület Újpestnek településtörténeti, illetve hazai ipartörténeti szempontból fontos és megőrzendő épülete, helyi egyedi védelmük javasolt.

- Sanofi (volt Chinoin) Gyógyszergyár: a többszöri átalakítás, korszerűsítés során – különösen az elmúlt évtized nagy korszerűsítése után – a gyár régi épületállományából alig néhány maradt meg. Kiemelendő a magyaros szecessziós stílusú igazgatói lakóház a Tó utcai északi sarokban, valamint a nagyméretű szecessziós üzemcsarnok a terület közepén a Chinoin utca vonalában. Mindkettő helyi egyedi védelemre javasolt.

- Újpesti Erőmű (volt Phöbus erőmű): ma az erőművet a Budapesti Erőmű Zrt. működteti ugyanazon a telephelyen, de már nagyrészt új épületekben. A megmaradt régi épületek nagy része viszont még az 1910-es években létesült és az ingatlan északi, Elem utca felőli részében találhatóak. Az 1930-as években emelt, a Berliini utca vonalán álló modern épületek jól példázzák a régebbi épülethez való illeszkedés kívánatos módját. A nyerstégla burkolatú épületegyüttes a XX. század eleje ipari építészetének kiemelkedő alkotása, és az egyedi építészeti, művészeti, történeti értékei mellett az újpesti településkép kiemelkedő értékű együttese is. Az Elem utca három régi épülete tágabb összehasonlításban is a minőségi ipari épületek közé tartoznak. Műemléki védettségre volna érdemes a régi együttes, de a közelmúltban a fővárosi helyi védetté nyilvánítására történt kezdeményezés.

- Az Anonymus utca – Széchenyi tér közötti lakóterület: a lakótelepek és az ipari üzemek közé beékelődő kisvárosias jellegű lakóterület, szabályos utcahálózattal. A terület két részre oszlik: a Katona József utcától Ny-ra eső részen jellemzően utcavonalra épített, többnyire U alaprajzú, helyenként zárt udvaros historizáló lakóházakkal beépített; az ettől K-re eső részen utcavonalon szabadon álló, többnyire ikres jellegű beépítésben álló kései szecessziós, kertés lakóházak a jellemzőek. A hagyományos beépítési mód egyes összefüggő részeken fennmaradt és az utcakép is kisebb-nagyobb szakaszokban egységes képet mutat. A minőségi régi házaknak az utcaképi védelme javasolt, ami igazodásul szolgálhat az újabb beépítésekhez.

- A Berliini utca – Bécsi utca közötti lakóterület: ipari ingatlanok közé szorosan beékelődő kertvárosias jellegű lakóterület. A területet utcavonalon szabadon álló, többnyire ikres jellegű beépítésben álló kései szecessziós, esetenként neobarokk jegyekkel gazdagított kertés lakóházak a jellemzőek. A területen belül a házak arculata igen hasonló, ami egységes beépítési, tervezési koncepcióra utal. A hagyományos beépítési mód fennmaradt és az utcakép is nagyobb szakaszokban egységes képet mutat. A minőségi régi házaknak az utcaképi védelme javasolt, ami igazodásul szolgálhat az újabb beépítésekhez.

da) településszerkezet

Dél-Újpest városszerkezeti egység Újpest DK-i részén fekszik, lényegében a XIII. és a XV. kerület közé ékelődik. A szomszédos kerületektől vasútvonalak választják el, É-on és Ny-on pedig – a Tél és István utcák mentén – lakótelepekhez csatlakozik. Nagy kiterjedésű gazdasági funkciójú területek és a közjük zárt, illetve hozzájuk csatlakozó kis- és kertvárosias lakóterületek jellemzik.

A MÁV Istvántelki Főműhelyének nagyméretű ingatlana részben használaton kívüli, részben alulhasznosított, ahol pusztuló építészeti értékek is találhatóak. Jelentős kiterjedésű alulhasznosított barnamezős területet jelent a városrész és a kerület dél-keleti sarkában, mely megújulásra vár, fejlesztési potenciált jelent.

Kihasználatlan, rendezetlen a Tél utca menti üres terület, amely szintén fejlesztési potenciált jelent Dél-Újpesten.

A vasútvonalak elválasztó hatását D-en csak a Berni utca, K-en pedig az Elem utca szintbeli közúti vasúti átjárója oldja, azonban a vasúti vonalak – főként a váci fővonal – nagy forgalma miatt ez csak korlátozottan tud érvényesülni.

A városrész zöldfelületekben szegény, a meglévő közkertek megújításra szorulnak. Leginkább a Széchenyi tér szorul megújításra. A területen jellemző üzemi tevékenység fokozottabb zaj- és levegőterhelést okoz. Veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek: Újpesti Erőmű, Sanofi Gyógyszergyár. Az ipari-gazdasági területek feltárt talajszennyezettséggel érintettek.

db) telekstruktúra és az utcavonal-vezetés

Dél-Újpesre jellemzőek az igen nagyméretű ipari jellegű ingatlanok, a köztük lévő utak viszont viszonylag keskenyek.

A legnagyobb ipari jellegű ingatlan a terület közepén lévő Sanofi Gyógyszergyár, amelynek egykori épületei a legutóbbi üzemi korszerűsítés során felszámolták, a terület nagy része mára rendezett, parkosított képet mutat. A megmaradt épületek a területen elszórtan található, állapotuk kielégítő.

Méretben a második a MÁV Istvántelki Főműhelyének ingatlana, amelyhez a Körvasút melletti vasút fenntartási ingatlan is csatlakozik. A Főműhely építészeti értékét tekintve jelentős épületei az ingatlan É-i felében összpontosulnak, a telek D-i részét pedig egykor kiterjedt, mára jórészt felszámolt tároló- és rendező vágányhálózat töltötte ki, épületek csak a telek szélein helyezkedtek el. A funkcióját nagyrészt elveszített D-i telekrész e miatt mai megjelenésében lényegében üres. A nagyméretű ingatlan alulhasznosított, pusztuló építészeti értékekkel.

A Főműhelytől Ny-ra található az Újpesti Erőmű épületgyűjtése, az egykori Phöbus Villamos Vállalatok Rt. 1905-ben alapított telepe. A nyerstégla burkolatú épületgyűjtés a XX. század elejei ipari építészet kiemelkedő alkotása, és az egyedi építészeti, művészeti, történeti értékei mellett az újpesti településkép kiemelkedő értékű gyűjtése is. A megmaradt régi épületek nagy része még az 1910-es években létesült és az ingatlan északi, Elem utca felőli részében találhatóak. Az 1930-as években emelt, a Berliini utca vonalán álló modern épületek jól példázzák a régebbi épülethez való illeszkedést.

Az Újpesti Gyapjűszűvűgyár ipari jellegű, eredetileg két igen nagyméretű épületből és kisebb kiszolgáló épületekből áll komplexuma a sok toldalék és átalakítás miatt némileg rendezetlen képet mutat, az építészeti értékek kibontakoztatása melletti rendezésre vár. A gyártelephez csatlakozik a Berni utca mentén önálló, keskeny telken álló két szolgálati lakóépület, amely szintén építészeti és helytörténeti érték.

A szomszédos Pozsonyi utca – Madridi utca – Berni utca – Széchenyi tér által határolt területen található Budapest – Újpest – Rákospalota villamos közúti vasút (az ún. BÚR vasút) kocsiszín és villanytelep, a mai nevén Angyalföld Forgalmi Telep ingatlana. A telep közepét a remíz csarnok foglalja el, sajátos képet ad a telepnek az ingatlant sűrűn átszűvű, kanyargós vágányhálózat, illetve a rajtuk folyamatosan tárolt több-kevesebb villamos szerelvény.

A Körvasút melletti, több telekből álló területsávon különböző méretű és állapotú földszintes raktárépületek találhatóak, az ingatlanok kihasználtsága változó, azonban a vasúti kapcsolat révén fejlesztési potenciált hordoznak.

Lakóterületek:

1.) Az Anonymus utca – Széchenyi tér közötti lakóterület a panel lakótelepek és az ipari üzemek közé beékelődő kisvárosias jellegű lakóterület, szabályos utcahálózattal. A terület két részre oszlik: a területet É-D irányban kettészűvű Katona József utcától Ny-ra eső részen jellemzően utcavonalra épített, többnyire U alaprajzú, helyenként zárt udvaros historizáló lakóházakkal beépített; az ettől a vonaltól K-re eső részen utcavonalon szabadon álló, többnyire ikres jellegű beépítésben álló kései szecessziós, kertes lakóházak a jellemzőek. A két területrész közötti ezen különbség fenntartása javasolt. A szabályozás szerint a terület egésze Lk-1 (Kisvárosias, jellemzően zárt sorú beépítésű lakóterület) övezetbe sorolt, azonban indokolt volna a Katona József utcától K-re eső részt Lk-2 (Kisvárosias, jellemzően szabadon álló jellegű lakóterület) övezetbe sorolni, a településképet és az építészeti karakter megőrzése érdekében. A két terület egységén belül a házak arculata igen hasonló, ami különösen a szecessziós jellegű épületeknél egységes beépítési, tervezési koncepcióra utal, több az egyidős házak általánosan megszokott hasonlóságánál. A hagyományos településszerkezet és utca kép sok helyen kisebb-nagyobb szakaszokban máig fennmaradt.

2.) Berliini utca – Bécsi utca közötti lakóterület ipari ingatlanok közé szorosan beékelődő kertvárosias jellegű lakóterület. A szabályozás Lke-1 (Kertvárosias, jellemzően intenzív beépítésű lakóterület) övezetbe sorolja. A területet utcavonalon szabadon álló, többnyire ikres jellegű beépítésben álló kései szecessziós, esetenként neobarokk jegyekkel gazdagított kertes lakóházak a jellemzőek. A területen belül a házak arculata igen hasonló, ami egységes beépítési, tervezési koncepcióra utal, több az egyidős házak általánosan megszokott hasonlóságánál, valószínűleg valamelyik üzem tisztviselői számára létesült. A hagyományos településszerkezet máig fennmaradt és az utca kép is kisebb-nagyobb szakaszokban máig egységes képet mutat. A kertvárosi lakóterület annak ellenére, hogy ipari telepek közé van beékelve, kifejezetten kellemes, élhető, viszonylag egységes arculatú kertes lakókörnyezet, ezért településképet védelmi

szempontból nem javasolt az újabb beépítések nagyobb intenzitása. Javasolt a szabályozásnak olyan beépítési paramétereket, főként magasságot megszabni a kertvárosias terület egészén, amely illeszkedik a meglévő épületállományhoz. A régi, de homlokzatában leegyszerűsített épületek esetében – főként az ikres jellegű beépítéseknél – javasolt az utcai homlokzatok helyreállítása. A befejezetlen ikres jellegű beépítések befejezése a meglévő párdarabbal azonos léptékben és beépítési módon javasolt.

dc) utcakép vagy utcakép részlet

Az Anonymus utca – Széchenyi tér közötti kisvárosias jellegű lakóterület: a Katona József utcától Ny-ra eső részen jellemzően utcavonalra épített, többnyire U alaprajzú, helyenként zárt udvaros historizáló lakóházakkal beépített; az ettől a vonaltól K-re eső részen utcavonalon szabadon álló, többnyire ikres jellegű beépítésben álló kései szecessziós, kertes lakóházak a jellemzőek. A historizáló zárt sorú lakóházakra jellemző, hogy az utcák kereszteződésében az épületek sarka átlósan levágott, ezzel hangsúlyt kaptak a keresztezések, és szellősebbekké váltak; ez a sajátosság is megtartásra érdemes. Az egybefüggő hagyományos utcakép védelme érdekében az újabb beépítéseknél kerülendő ezt a képet megbontó, a meglévő épületektől magasságában, léptékében, karakterében eltérő újabb épületek emelése a meglévő épületek rovására, a régi, karakteres épületek „kiegyelésével”, illetve a foghíjak vagy szerényebb, értéktelen épületek helyére a környezetéhez illeszkedő épületek emelése támogatandó. A minőségesebb régi házaknak az utcaképi védelme javasolt. Az egybefüggő hagyományos utcaszakaszokon a régi, az átlaghoz tartozó hagyományos házak megtartása védelem nélkül, szabályozási eszközökkel javasolt.

A Berliini utca – Bécsi utca közötti kertvárosias jellegű lakóterület: a hagyományos telekszerkezet máig fennmaradt és az utcakép is kisebb-nagyobb szakaszokban máig egységes képet mutat. Jellegzetes az ikres jellegű beépítésben, utcavonalon álló, többnyire L-alaprajzú és annak a hosszabb szárával a telek belseje felé elnyúló épületek adta ritmus. Az egybefüggő hagyományos utcakép védelme érdekében az újabb beépítéseknél kerülendő ezt a képet megbontó, a meglévő épületektől magasságában, léptékében, karakterében eltérő újabb épületek emelése a meglévő épületek rovására, a régi, karakteres épületek „kiegyelésével”, illetve a foghíjak vagy szerényebb, értéktelen épületek helyére a környezetéhez illeszkedő épületek emelése támogatandó. A minőségesebb régi házaknak az utcaképi védelem javasolt. Az egybefüggő hagyományos utcaszakaszokon a régi, az átlaghoz tartozó hagyományos házak megtartása védelem nélkül, szabályozási eszközökkel javasolt. Jellemző az utcaképre a házak előtti keskeny, helyenként fákkal is beültetett zöld sáv.

Az ipari jellegű ingatlanoknál az általános értelemben vett utcaképről nem beszélhetünk, zömében hatalmas, szabadon beépített telkeket körülvevő tömör vagy áttört kerítés, szigetelt csőhálózat, vagy a legkülönbözőbb melléképületek alkotják az utcák képét.

Ez alól erős kivétel az Újpesti Erőmű (volt Phöbus erőmű) ingatlanának Elem utcai megjelenése a kései szecessziós, art deco stílusjegyeket ötvöző, klinkertéglával burkolt homlokzatú régi épületeivel, valamint a hozzájuk csatlakozó, a Berliini utca felőli, 1930-as évekbeli épületekkel.

Megemlítendő még a helyi védett villamos remíz szolgálati lakóházának az utcaképpen megjelenő historizáló homlokzata, valamint az Újpesti Gyapjűszűvűgyár két, késű szecessziűs homlokzatű, helyi védelemre javasolt szolgálati lakűépűlete.

dd) egyéb telepűléskarakter elemek

Sajátos telepűléskarakter hordozűk az ipari jellegű ingatlanok nagyobb méréűű épűletei, csarnokai, amelyek a környezetűkben lévű kisebb, földszintes raktár és egyéb kiszolgáló épűletek fölé magasodnak, ezzel a telepűlésrésznek érdekes, ipari megjelenést adva. Ilyen épűlet például az Újpesti Gyapjűszűvűgyár nagyméréűű, U alaprajzű épűlete és a séd tetűs üzemsarnoka; a „BÚR vasűt” áramátalakítű épűlete; az Újpesti Erűmű (volt Phűbus erűmű) Elem utcai szecessziűs épűletei mögűtt magasodű régi üzemsarnok; a Sanofi (Chinoin) szecessziűs csarnoképűlete. Továbbá a MÁV Istvántelki Fűműhely két hatalmas csarnoka (a kocsijavítű csarnok K-i három hajűja erűsen pusztulű) és az igen karakteres két víztornya, amelyeket az utűbbi idűben szerencsésen helyreállítottak; de ezek a sajátos helyzetűknél fogva a telken kívűlrűl lényegében csak a váci vasűti fűvonalrűl jelennek meg telepűlésképi elemként.

de) építményrészlet vagy az alkalmazott anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás

A területen lévű ipari épűletekre nagyrészt jellemzű a 19. század végű – 20. század eleji ipari építészeten általánosan elterjedt, historizáló vagy szecessziűs formákat alkalmazű, nyerstégla homlokzat, esetenként vakolt betét-díszekkel gazdagítva. Másik jellemzű anyaghasználat ezeken az épűleteken az elűzű típusnak a fordítottja, azaz a vakolt homlokzatokon megjelenű nyerstégla architektúra.

A többhajűs üzemsarnokok lefedésének két alaptípusa jelenik meg: a hajűnként önálló nyeregtetűkkel történű üvegezett lefedés, vagy a séd tetű, amelynek aszimmetrikus nyeregtetű idomainak csak az egyik fele üvegezett. Sajátos karakterű az MÁV Istvántelki Fűműhely sokhajűs mozdonyjavítű csarnokának a világháborűs bombázás után utűlagosan megváltoztatott dongahéj tetűzete.

A lakűépűletek historizáló és szecessziűs homlokzataira a dél-űjpesti területen a vakolt felűletek jellemzűek, átlagos vagy szerényebb vakolatdíszekkel. Jellegzetesek a fűként a Berliini utca – Bécsi utca közötti kertvárosias lakűterületen lévű, többnyire ikres jellegű beépítésben állű lakűházaknál a csonkakontyolt nyeregtetűs lefedés, illetve az utcai homlokzatokon lévű szintén csonkakontyolt, törtvonalű oromzatok, különbűzű stílusű – késű historizáló, szecessziűs, késű szecessziűs vagy neobarokk – homlokzati vakolatdíszekkel. Az oromzatokban lévű

padlásablakok formája a homlokzati díszítés stílusához igazodik, jellegzetes, megőrzendő megjelenést adva a teleszerű lakóterületnek.

df) táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájérték, növényzet

A Dél-Újpest városrész területén jelentősebb táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájérték nem található. A közparkok – Széchenyi tér, Tél utcai sáv – esetlegesen, rendezetlenek, megújításra várnak. A lakóterületek utcáinak, tereinek korosabb fái viszont megőrzendő növényállományt képeznek.

A kertvárosias beépítésű részeken az ikres jellegű beépítésben, utcavonalon álló, többnyire L-alaprajzú épületek mellett és mögött többnyire gondozott magánkertek húzódnak nagyobb gyepfelülettel, telkenként néhány árnyat adó koros fával.

dg) szobor, képzőművészeti alkotás, utcabútor

A Dél-Újpest városrész területén településképi értéket jelentő köztéri szobor, utcabútor nem található.

2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZÁSOK HATÁSELEMZÉSE

a) A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése

aa) Régészeti munkarész

A KÉSZ elkészítésének elsődleges célja, hogy az az új jogszabályi környezetnek megfeleljen.

Nagyobb fejlesztési területek, valamint jelentős változással érintett területek esetén az infrastruktúra fejlesztés feltételeinek rendeleti szabályozása (konkrétan a Tél utcai fejlesztési terület, Istvántelki Főműhely) a területek ismert fejlesztőivel egyeztetett program kialakítása.

ab) építészeti örökség

Az ipari jellegű ingatlanok fejlesztése várható, az alulhasznosított, leromlott épületek újrahaznosításával. Különösen a MÁV Istvántelki Főműhely ingatlanának nagyrészt beépítetlen déli része, amelyen a vágányhálózat többségét már felszámolták.

A közlekedési jellegű ingatlanokon a közlekedési eszközök változása magával hozhatja az ingatlan átalakításának igényét (p. nagyobb villamos remíz csarnokra lesz szükség).

A lakóterületeken a leromlott állapotú épületek bontása, helyükre új épületek emelése várható.

b) Az a) pontban szereplő változások hatásai

ba) a régészeti örökség

Mivel a vizsgált terület jelen ismereteink szerint nem régészeti lelőhely, de régészeti érdekű területnek sem lehet nevezni, így a területen bármely változás régészeti érdekeket nem sért.

bb) a történeti település, település- és tájszerkezet

A Dél-Újpest kerületrészen található ipari jellegű ingatlanokon történő fejlesztések során várható a leromlott állapotú épületek újrahasznosítása. Újpest történetében jelentős helyet foglalnak el az ipari jellegű ingatlanok, amelyek teljes felszámolása helyett értékőrző újrahasznosításuk kívánatos.

A lakóövezetek leromlott állapotú, erodálódott részeinek megújítása a beépítési mód változását hozhatja, ami kerülendő a megőrzésre javasolt épületek és beépítési módok érvényesülése érdekében.

bc) a települési értékleltárban szereplő műemléki értékek

Az MÁV Istvántelki Főműhely alulhasznosított műemlék ingatlanának, illetve épületeinek fejlesztése várható, ennek során különös figyelemmel kell lenni a leromlott épületek méltó hasznosítására és helyreállítására, valamint a pusztuló értékek állagvédelmére.

3. AZ ÉRTÉKVÉDELMI TERV TARTALMA

a) az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények meghatározása

Régészeti munkarész:

Bármely földmunkával járó beruházás a régészeti-történeti rétegeket megsemmisíti, így a folyamat visszafordíthatatlan.

Épített örökség:

A Dél-Újpest kerületrészen található ipari jellegű ingatlanokon történő fejlesztések során figyelemmel kell lenni a védelemre javasolt építészeti értékek megőrzésére, kibontakoztatására és érvényesülésük biztosítására. Az átalakított, toldalékokkal elrontott épületeknél gondosan meg kell határozni a megőrzendő értékeket, részleteket a terület hasznosításának tervezése, illetve az adott ingatlan kitisztítása előtt. Törekedni kell az építészeti formák helyreállíthatására.

A MÁV Istvántelki Főműhely egykor a legfontosabb vasúti járműjavító műhelyek egyike volt Magyarországon, épületeit a kor igényei és magas szintű szakmai tapasztalatai alapján hozták létre. A megőrzése érdekében műemléki védeltséget kapott 2011-ben, azonban ennek során csak a legjelentősebb épületek kerültek nevesítésre, a terület egésze pedig műemléki környezet lett. A fennmaradó épületek között viszont még számos védelemre érdemes található. A használatuk során tapasztalható, hogy a pusztuló funkcionális felülírja az építészeti értékek védelmét, így az egyedi műemléki védeltséget nem kapott épületek fennmaradásának és helyreállításának záloga a helyi egyedi védelem volna. A vasúttörténeti értékek mellett jelentős helytörténeti értéket is képvisel a Főműhely együttese. Ezért a műemlékként nem védett épületek közül a leginkább eredeti állapotukban megmaradt vagy jól helyreállítható és hasznosítható épületek helyi egyedi védeltsége javasolt, az erre vonatkozó javaslatokat az adatlapok tartalmazzák.

Az Istvántelki Főműhely területének fejlesztése esetén az épített örökség megtartásának jogszabályi kötelezettsége mellett az építészeti örökség érvényesülésének biztosítása is kötelezettség. A fejlesztés nem történhet olyan módon, ami elvonja a lehetőséget az építészeti örökség méltó hasznosítása és bemutatása elől. A nagyméretű ingatlan déli felében az egykori rendező- és tároló vágányhálózat nagy része mára eltűnt, ennek helye építési helyként kijelölhető a szerelőcsarnokokhoz vezető elégséges vágányhálózat fenntartásának biztosítása mellett. Az ingatlanrész értékesítéséből biztosítani szükséges legalább a veszélyeztetett, pusztuló értékek veszélyelhárítását és állagvédelmét, de lehetőség szerint a helyreállítására is felhasználandó. Fejlesztési területként az ingatlan északi, beépített része csak úgy jelölhető ki, ha a védett, illetve megőrzésre érdemes épületállomány hasznosítása és helyreállítása megoldott.

A villamos járműtelep („BÚR-vasút”) esetleges fejlesztése esetén a megőrzendőként jelölt, helyi védett épületek megtartásának preferenciát kell élveznie. Szerencsére az ingatlannak még van beépítetlen, vagy értéktelen épületekkel beépített része, és az értékesebb épületállomány egymáshoz közel, a telek nyugati sávjába koncentrálódik.

Újpesti Gyapjuszövőgyár: a telepen nagyméretű, ipari jellegű épületek állnak még az alapítás idejéből, amelyek az évtizedek alatt kiegészültek újabb és újabb, gyakran építészeti igénytelen toldalékokkal, eltakarva az eredeti épületek nagy részét. A gyártelep központi eleme egy nagyméretű, U alaprajzú emeletes, nyerstégla homlokzatú üzemi és irodai épület, amelyhez délről egy kisebb, séd tetős üzempépület csatlakozik. A központi épülettől Ny-felé található a

szintén igen nagyméretű, séd tetős szövődei üzemcsarnok. Mindkét épület Újpestnek településtörténeti, illetve hazai ipartörténeti szempontból fontos és megőrzendő épülete, helyi egyedi védelmük javasolt. A telep Berni utcai oldalán, mára leválasztott keskeny telken állnak a kései szecessziós emeletes munkáslakóházak, amelyek szintén megőrzésre érdemesek a szövőgyár történetéhez tartoznak, ezeknek utcafépí védelme javasolt. A telep többi régi épületét vagy a felismerhetetlenségig átalakították, vagy újabb, jellegtelen épületek találhatók rajta.

Sanofi (volt Chinoin) Gyógyszergyár: A folyamatos átalakítások, korszerűsítések során – különösen az elmúlt évtized nagy korszerűsítése után – a gyár régi épületállományából alig néhány maradt meg. Kiemelendő a magyaros szecessziós stílusú igazgatói lakóház a Tó utcai északi sarokban, valamint a nagyméretű szecessziós üzemcsarnok a terület közepén a Chinoin utca vonalában. Mindkettő helyi egyedi védelemre javasolt. Ezeken kívül lényegében csak a szocializmus évtizedei alatt létesült különböző funkciójú és minőségű ipari jellegű épületek képviselik a múltat, azonban komolyabb építészeti értéket nem hordoznak. A gyártelep igényesen rendezett, parkosított.

Újpesti Erőmű (volt Phöbus erőmű): ma az erőművet a Budapesti Erőmű Zrt. működteti ugyanazon a telephelyen, de már nagyrészt új épületekben. A megmaradt régi épületek nagy része viszont még az 1910-es években létesült és az ingatlan északi, Elem utca felőli részében találhatóak. Az 1930-as években emelt, a Berliini utca vonalán álló modern épületek jól példázzák a régebbi épülethez való illeszkedés kívánatos módját. A nyerstégla burkolatú épületegyüttes a XX. század eleje ipari építészetének kiemelkedő alkotása, és az egyedi építészeti, művészeti, történeti értékei mellett az újpesti településképp kiemelkedő értékű együttese is. Az Elem utca három régi épülete tágabb összehasonlításban is a minőségi ipari épületek közé tartoznak. Műemléki védettségre volna érdemes a régi együttes, de a közelmúltban a fővárosi helyi védetté nyilvánítására történt kezdeményezés. Ennek elmaradása esetén feltétlenül kerületi helyi egyedi védetté nyilvánítandóak az adatlapokon védendőként szereplő épületek. A későbbiekben az esetleg a korábbtól eltérő hasznosítás során is biztosítani kell az építészeti értékek megmaradását, érvényesülését. Kerülendő minden olyan beavatkozás, amely a homlokzatokat, nyílásokat megváltoztatja. Az átalakított illetve leromlott állapotú csarnok esetében a homlokzatok helyreállítása javasolt. A belsőben, főként a csarnok esetében szabadabb alakításra van lehetőség.

A lakóterületek meglévő integritásának megőrzése és az építészeti értékek kibontakoztatása, helyzetbe hozása javasolt. Az egybefüggő hagyományos utcafépí védelme érdekében az újabb beépítéseknel kerülendő ezt a képet megbontó, a meglévő épületektől magasságában, léptékében, karakterében eltérő újabb épületek emelése a meglévő épületek rovására, a régi, karakteres épületek „kiegyelésével”, illetve a foghíjak vagy szerényebb, értéktelen épületek helyére a környezetéhez illeszkedő épületek emelése támogatandó. Sajnos ez a folyamat meglehetősen kontrollálatlanul zajlott az elmúlt egy-két évtizedben, ami sok helyen zavaros képet eredményezett.

- Az Anonymus utca – Széchenyi tér közötti lakóövezetben a két területrész közötti beépítési módbeli különbség fenntartása javasolt. A leromlott állapotú, nem helyreállítható épületek helyére újak építése várható, amelyeknek illeszkednie szükséges a hagyományos beépítés részét képező, megőrzendő épületekhez.

- A Berliini utca – Bécsi utca közötti lakóövezetben a hagyományos településszerkezet (telekstruktúra, beépítési mód) máig fennmaradt és az utcakép is kisebb-nagyobb szakaszokban máig egységes képet mutat. Kereskedelmi, szolgáltató vagy irodai funkciók telepítése legfeljebb a forgalmasabb Berliini utcában és a Madridi utcában fogadható el, a többi utcában a szabályozás általi preferálása nem javasolt. A kertvárosi lakóterület annak ellenére, hogy ipari telepek közé van beékelve, kifejezetten kellemes, élhető, viszonylag egységes arculatú kertes lakókörnyezet, ezért az újabb beépítés nagyobb intenzitása településkép védelmi szempontból nem javasolt.

Mindkét lakóövezetben a minőségesebb régi házaknak az utcaképi védelme javasolt. Az egybefüggő hagyományos utcaszakaszokon a régi, az átlaghoz tartozó hagyományos házak megtartása védelem nélkül, szabályozási eszközökkel javasolt. Javasolt a szabályozásnak olyan beépítési paramétereket, főként magasságot megszabni az egybefüggőbb hagyományos részekben, amely illeszkedik a meglévő épületállományhoz. A régi, de homlokzatában leegyszerűsített épületek esetében – főként az ikres jellegű beépítéseknél – javasolt az utcai homlokzatok helyreállítása. A befejezetlen ikres jellegű beépítések befejezése a meglévő párdarabbal azonos léptékben és beépítési módon javasolt. A mára teljesen erodálódott, vagy soha színvonalasan ki nem épült szakaszokon az újabb beépítés nagyobb intenzitása településkép védelmi szempontból nem kifogásolható, azonban a jellemzően lakófunkció megtartása javasolt. Az erodálódott részek javítása érdekében a kereskedelmi, szolgáltató vagy irodai funkciók telepítése, szabályozás általi preferálása elfogadható. A karakteres, színvonalas homlokzati díszítéssel ellátott házaknál az utólagos külső szigeteléssel való leegyszerűsítése, vagy a késő szecessziós jellegű tetőidomok gyökeres megváltoztatása kerülendő. A településkép védelmi szempontok figyelembe vétele – túl az előírások általánosan elvárt betartásán – a település karakterének, egységes megjelenések biztosítása révén ingatlan-piaci értéknövelő hatású is.

b) az önkormányzati feladatok meghatározása

Régészeti emlékek feltárhatóságának megmaradásának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei

A szabályozás alá vont területen az 1.a) pontban vázolt adatok alapján, valamint az eddigi írásos emlékek és a környező régészeti lelőhelyek adatai alapján nem várható régészeti emlékek előkerülése. Természetesen egy-egy ismeretlen terület esetében teljes egészében nem lehet kizárni, hogy véletlenszerűen régészeti lelet elő ne kerüljön.

Ezek a leletek azonban akár az ős- vagy népvándorláskorból, akár a korai középkorból származnak, mind földobjektumokhoz kapcsolódnak (gödör, sír, kemence), ezért előkerülésük során, magával a földmunkával lelő-körülményeik megsemmisülnek. Így a törvényben előírt leletbejelentést követően a szakszerű dokumentáció elkészülte után a területen váratlan lelet-előfordulás esetén is folytatható az eredeti beruházás.

Épített örökség fennmaradásának biztosítása:

Az építészeti örökség települési értékleltárában védendőként megjelölt épületek helyi egyedi vagy helyi utcaképi védettségének biztosítása a kerületi önkormányzat feladata. A védelem kiterjed az Étv.-ben, illetve a kerületi településképi rendeletben meghatározottakra (alkotórészekre és tartozékokra), a védett örökségi elem megjelenésére, érvényesülésére is. Ezeknek a biztosítása az önkormányzat feladata.

A fővárosi helyi védelem alá helyezendő ingatlan(ok) esetében a helyi szabályozásnak kell a fentieket biztosítani.

Ugyanez érvényes a műemléki védelem alatt álló ingatlanokra, építményekre is, a szabályozásnak elő kell segítenie a műemléki értékek védelmét, méltó hasznosítását, megjelenésük biztosítását. Mindez azzal a kööttséggel, hogy a jogszabályok hierarchiájának elve szerint az önkormányzati szabályok, rendeletek nem mondhatnak ellent az örökségvédelmi jogszabályoknak, erre a helyi szabályok megalkotásánál figyelemmel kell lenni.

4. ÖSSZEFOGLALÁS

Régészeti munkarész

A területen földrajzi-topográfiai elhelyezkedése okán, valamint az eddigi történeti adatok alapján jelen ismereteink szerint nem várható régészeti objektum vagy lelet előkerülése, ezért a kerületi szabályozási tervben nem szükséges örökségvédelmi előírás beiktatása régészeti szempontból.

Épített örökség

A területen egy ingatlant, a MÁV Istvántelki Főműhelyt érinti műemléki védelem – az ingatlanon 9 épület áll egyedi műemléki védelem alatt, illetve az ingatlan egésze műemléki környezet – amely I. kategóriájú műemlékként védett együttes (műemléki törzsszáma: 16298, az együttes nyilvántartási azonosítója: 12059), műemlékké nyilvánította az 53/2011. (VIII. 25.) NEFMI rendelet. A rendelet értelmében a védetté nyilvánítás célja az 1901 és 1903 között emelt MÁV Istvántelki Főműhely építészeti, technikatörténeti, iparművészeti értékeinek, berendezéseinek megőrzése.

Fővárosi helyi védelem alá helyezés van folyamatban a Pöbus Villamos Vállaltok Rt. egykori erőművének (a mai Újpesti Hőerőmű) épületei tekintetében.

Helyi (kerületi) védelem 3 ingatlant érint:

- Erzsébet utca 2-4. – Chinoin utca 3. (hrsz.: 72392): Győrffy Kornél Érc- Fém- és Vasárugyárának főépülete;
- Nap utca 17. - Anonymus utca 10. - Katona József utca 18. (hrsz: 72433) Római katolikus templom;
- Pozsonyi utca 1. (hrsz.: 72455): a Budapest – Újpest – Rákospalota villamos közúti vasút (az ún. BUR vasút) kocsiszín és villanytelep épületei.

A helyi védelemre javasolt épületek jegyzékét a jelen hatástanulmány 6. fejezete tartalmazza.

A szabályozással és megőréssel kapcsolatos javaslatokat a hatástanulmány megfelelő fejezetei tartalmazzák részletesen.

5. NYILATKOZATOK

Alulírott Turai-Krausz Emőke (1192 Bp. Kós Károly tér 14.) nyilatkozom,

hogy a tervezett kerületi építési szabályzat megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak,
valamint,

hogy a településrendezési eszközök készítésére TT 01 – 4542 számú teljes körű tervezői jogosultsággal rendelkezem, így a hatástanulmány készítésére a 496/2016. (XII. 28.) Korm. rendeletben leírtak alapján jogosult vagyok.

Budapest, 2018. február

Turai-Krausz Emőke

Alulírott Adorjánné dr. Gyuricza Anna, régész, nyilatkozom,
hogy a 496/2016 (XII.28.) Korm. Rendelet előírásai alapján az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti
fejezete megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak,
továbbá,
hogy az örökségvédelmi hatástanulmány elkészítésére jogosultsággal rendelkezem: szerepelek az adott
örökségvédelmi területre vonatkozó szakértői névjegyzékben (régészeti lelőhelyvédelem), valamint
rendelkezem régész szakirányú felsőfokú végzettséggel.

Budapest, 2018. február

Adorjánné dr. Gyuricza Anna

Nyilvántartási azonosító: B5COGJ

6. VÉDETT ÉS VÉDELEMRE JAVASOLT ÉPÜLETEK KATASZTERE

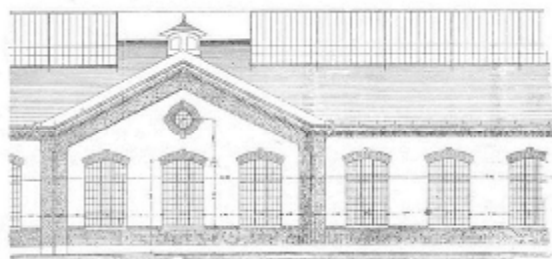
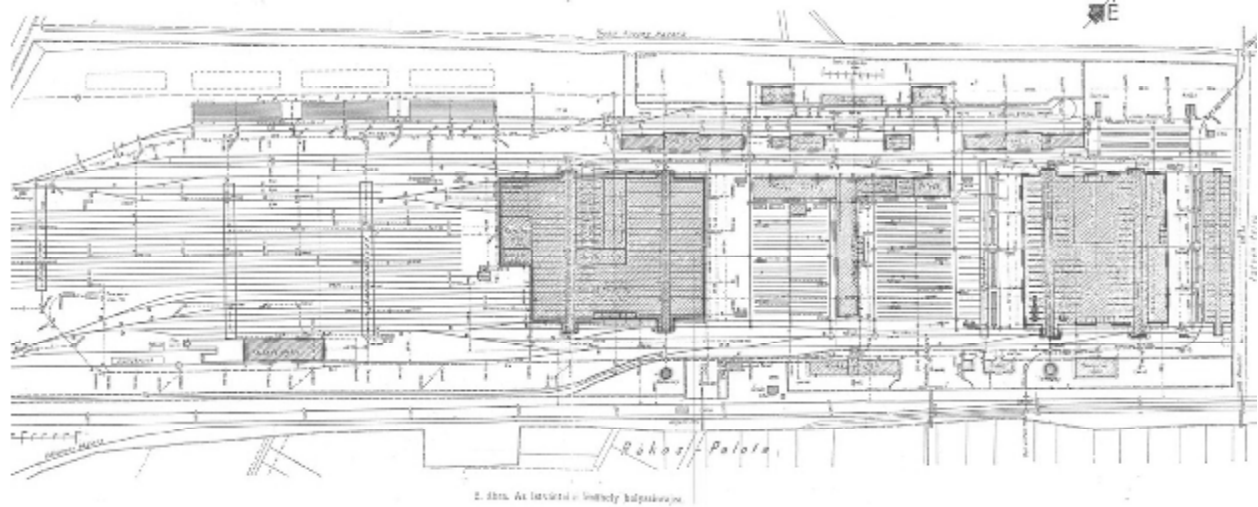
VÉDETT ÉPÜLETEK

Elem utca 5-7.		MÁV Istvántelki Főműhely			
HRSZ:	72701				
Épült:	1902	Stílus:	historizáló		
Építető:	Magyar Államvasutak	Tervező:			
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemlék / törzsszám 16298 [együttes azonosítója 12059]		
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:			
Leírás:	<p>A MÁV Istvántelki Főműhely a Rákospalota és Újpest közötti keskenyebb sávban, az Elem u. – Bécsi u. – Madridi u. és a vasútvonal közötti területen létesült, gőzmozdonyok, személy- és teherkocsik javító telepeként. Az ipari jellegű épületeket 1901-1903 között az igazgatóság gépészeti főosztályán Bernard Győző és Roch János mérnökök tervezték. Az együttes később néhány újabb, értékes elemmel is gazdagodott, viszont a II. világháború után sok épületet átalakítottak vagy elbontottak (a régi irodaépület/főépület és a munkáskaszinó helyén épült 1970-ben az irodaház, művelődési ház, könyvtár, rendelőintézet épületegyüttese). Az ingatlan D-i részét kezdettől a kiterjedt tárolóvágány hálózat foglalta el, amelynek felszámolása óta ez üres terület.</p> <p>Az Istvántelki Főműhely egykor a legfontosabb vasúti járműjavító műhelyek egyike volt Magyarországon, épületeit a kor igényei és magas szintű szakmai tapasztalatai alapján hozták létre. A megőrzése érdekében műemléki védeltséget kapott 2011-ben, azonban ennek során csak a legjelentősebb épületek kerültek nevesítésre, a terület egésze pedig műemléki környezet lett. A fennmaradó épületek között viszont még több védelemre érdemes található. A Főműhely együttese a vasúttörténeti értékek mellett jelentős helytörténeti értéket is képvisel, leromlott állapotában is jelentős részben őrzi egykori kialakítását.</p>				

Jellemző fotó

Elem utca 5-7.		MÁV Istvántelki Főműhely			
HRSZ:	72701				
Épült:	1902	Stílus:	historizáló		
Építető:	Magyar Államvasutak	Tervező:			
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemlék / törzszám 16298 [azonosító 17645]		
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:			
Leírás:	<p>Kocsijavító műhely (33.sz.). A nagyméretű ipari jellegű ingatlanon szabadon álló hatalmas méretű nyolchajós szerelőcsarnok.</p> <p>Alapterülete az építéskor, 1902-ben 24800 m² volt, hosszoldala 200, szélessége 128 méter. A hatalmas, nyolchajós csarnokban külön fallal elválasztott helyiségeket alakítottak ki az asztalos, kárpitos, bádogos, fényező, famegmunkáló műhely, illetve az iroda számára. A műhely É-i felében a személykocsikat, D-i részében a személykocsikat javították. A szerelőműhelyben a kocsikat a vágányok között kettő, eredetileg 145 méter hosszú tolópad segítségével mozgatták.</p> <p>Az épület egykori üvegteteje a második világháborúban tönkrement, ekkor betonaszfalt héjazattal pótolták. Az ÉNy-i öt hajót 1990 körül felújították és részben átalakították: ÉK-i végükből jelentős darabot elbontottak. A K-i három hajó pusztuló állapotú.</p> <p>2011 óta műemléki védelem alatt áll (53/2011. (VIII.25.) NEFMI rendelet).</p>				

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 5-7.

MÁV Istvántelki Főműhely

HRSZ:	72701			
Épült:	1903	Stílus:	historizáló	
Építtető:	Magyar Államvasutak	Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemlék / törzsszám 16298 [azonosító 17654]	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:		
Leírás:	<p>Víztorony (45.sz.). A nagyméretű ipari jellegű ingatlanon, a kocsijavító csarnoktól K-re szabadon álló falazott szerkezetű víztorony építmény.</p> <p>A telep délkeleti oldalán 1903-ban emelték a két víztoronyt. A tornyok Intze-féle rendszerűek, típusterv szerint alakítottak, 30 méter magasak, egyenként 120 m³-es tartállyal. A tartály alsó pontja 20 méter magasan van. A torony téglából épült, alsó részén téglaburkolatos, dekoratív párkányokkal. A tartály külső fala előtt mívesen faragott faborítás, a tetőn ablakok. Felújított.</p> <p>2011 óta műemléki védelem alatt áll (53/2011. (VIII.25.) NEFMI rendelet).</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 5-7.		MÁV Istvántelki Főműhely			
HRSZ:	72701				
Épült:	1903	Stílus:	historizáló		
Építető:	Magyar Államvasutak	Tervező:			
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemlék / törzsszám 16298 [azonosító 17655]		
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:			
Leírás:	<p>Víztorony (134.sz.). A nagyméretű ipari jellegű ingatlanon, a mozdónyszerelő csarnoktól K-re szabadon álló, falazott szerkezetű víztorony építmény.</p> <p>A telep délkeleti oldalán 1903-ban emelték a két víztornyot. A tornyok Intze-féle rendszerűek, típussterv szerint alakítottak, 30 méter magasak, egyenként 120 m³-es tartállyal. A tartály alsó pontja 20 méter magasan van. A torony téglából épült, alsó részén téglaburkolatos, dekoratív párkányokkal. A tartály külső fala előtt mivesen faragott faborítás, a tetőn ablakok. Felújított.</p> <p>2011 óta műemléki védelem alatt áll (53/2011. (VIII.25.) NEFMI rendelet).</p>				

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 5-7.		MÁV Istvántelki Főműhely			
HRSZ:	72701				
Épült:	1903	Stílus:	historizáló		
Építető:	Magyar Államvasutak	Tervező:			
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemlék / törzszám 16298 [azonosító 17656]		
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:			
Leírás:	<p>Kovács-, esztergaműhely és öntöde (63-64-65. sz.) A nagyméretű ipari jellegű ingatlanon, a két nagy szerelőcsarnok közötti területen szabadon álló, T alakban összeépített csarnokok.</p> <p>Az 1903-ban emelt épület T alaprajzú, 6000 m2 alapterületű, a 80x18 méteres kovácműhelyből, a keresztirányú, 128x20 méteres esztergaműhelyből és a 90x18 méteres öntödéből áll, azaz hosszabb oldala 190 méteres, középső szárnya 110 méteres. Külső homlokzata jórészt a kocsijavító architektúráját követi, az ablakok között téglalízénákkal. Az öntödei szárny modern átalakítással részben elrontott.</p> <p>Az DNy-ra néző szárnyban található egykori kovácműhely ma üresen áll, részben pusztul. A DK-re néző középszárnyban található egykori esztergaműhely raktárként, az ÉK-re néző egykori öntöde ma öntödei raktárként szolgál.</p> <p>2011 óta műemléki védelem alatt áll (53/2011. (VIII.25.) NEFMI rendelet).</p>				

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 5-7.		MÁV Istvántelki Főműhely			
HRSZ:	72701				
Épült:	1903	Stílus:	historizáló		
Építető:	Magyar Államvasutak	Tervező:			
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemlék / törzszám 16298 [azonosító 17657]		
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:			
Leírás:	<p>Anyagszertár (30, 31, 32 sz.). A nagyméretű ipari jellegű ingatlanon, a kocsijavító csarnoktól Ny-ra szabadon álló nagyméretű raktárépület.</p> <p>Elkészült 1903-ra, alapterülete 1600 m². Kétoldalt egy-egy földszintes szárnyból, középen emeletes részből álló, 115 m hosszú épület. A földszintes szárnyak alapincézettek, itt egykor hordókban folyékony anyagokat tároltak. A homlokzati kialakítás hasonlít a kocsijavítóhoz, ám a teljes falfelület téglá borítású, az ablakok közt lizénákkal.</p> <p>2011 óta műemléki védelem alatt áll (53/2011. (VIII.25.) NEFMI rendelet).</p>				

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 5-7.		MÁV Istvántelki Főműhely			
HRSZ:	72701				
Épült:	1903	Stílus:	historizáló		
Építető:	Magyar Államvasutak	Tervező:			
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemlék / törzsszám 16298 [azonosító 17660]		
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:			
Leírás:	<p>Szállítási- és tűzoltóraktár (57, 58 sz.). A nagyméretű ipari jellegű ingatlanon, a kovács-, esztergaműhely és öntöde épületétől Ny-ra szabadon álló kettős raktárépület.</p> <p>Az 1903-ban emelt, két eltérő funkciójú épületrészből álló épület DNy-i, keskenyebb épületrésze volt egykor a tűzoltóság épülete, véghomlokzatán két nagy szegmensíves kapu nyílik, oldalfalain szegmensíves téglaszemöldökkel és téglakerettel alakított, egyenes záródású ablakok, vakolt falfelületekkel. Később TMK Műhelyként szolgált. Az ÉK-i, szélesebb épületrész kilenc ablaktengellyel, vakolatlan téglafalakkal alakított, oromzatos véghomlokzatán csak téglasávok futnak.</p> <p>2011 óta műemléki védelem alatt áll (53/2011. (VIII.25.) NEFMI rendelet).</p>				

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 5-7.		MÁV Istvántelki Főműhely			
HRSZ:	72701				
Épült:	1903	Stílus:	historizáló		
Építető:	Magyar Államvasutak	Tervező:			
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemlék / törzsszám 16298 [azonosító 17661]		
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:			
Leírás:	<p>Műolaj- és rugóraktár (60, 108 sz.). A nagyméretű ipari jellegű ingatlanon a kovács-, esztergaműhely és öntöde épületétől Ny-ra szabadon álló raktárépület.</p> <p>Az 1903-as térképen még a mainál rövidebb épület látható; a maival egyező nagyságú kiépítése még az első világháború előtt megtörtént. Hosszú, téglalap alakú épület, nyeregtetővel, keleti sarkában toronyszerű kéménnyel, délnyugati végéhez keresztirányú, de egykorú kis épülettel. Vakolatlan téglahomlokzatok, téglakeretes ablakok.</p> <p>2011 óta műemléki védelem alatt áll (53/2011. (VIII.25.) NEFMI rendelet).</p>				

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 5-7.		MÁV Istvántelki Főműhely			
HRSZ:	72701				
Épült:	1903	Stílus:	historizáló		
Építető:	Magyar Államvasutak	Tervező:			
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemlék / törzszám 16298 [azonosító 17658]		
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:			
Leírás:	<p>Olajraktár (54 sz.). A nagyméretű ipari jellegű ingatlanon, a szállítási- és tűzoltóraktártól Ny-ra szabadon álló raktárépület.</p> <p>1903-ban emelt, 30 m hosszú, 16 m széles épület, olajtároló pincével, vas fedélszerkezettel, nyeregtetővel. Oromzatos véghomlokzatán eredetileg nem volt ablak, később a téglasávokat is tönkretéve új ablakokat vágtak bele. Oldalfalain széles, téglakeretes, szegmensíves ablakok, téglasávok nélkül. A téglarészek közötti felületek vakoltak</p> <p>2011 óta műemléki védelem alatt áll (53/2011. (VIII.25.) NEFMI rendelet).</p>				

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 5-7.		MÁV Istvántelki Főműhely			
HRSZ:	72701				
Épült:	1903	Stílus:	historizáló		
Építető:	Magyar Államvasutak	Tervező:			
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemlék / törzsszám 16298 [azonosító 17659]		
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:			
Leírás:	<p>Kócraktár (56 sz.). A nagyméretű ipari jellegű ingatlanon, a múolaj- és rugóraktártól Ny-ra szabadon álló raktárépület.</p> <p>Az olajraktárral azonos kialakítású, 1903-ban emelt, 30 m hosszú épület, vas fedélszerkezettel, nyeregtetővel. Oromzatos véghomlokzatán nincsenek ablakok, azt csak téglasávok osztják. Oldalfalain széles, téglakeretes, szegmensíves ablakok, téglasávok nélkül. A téglarészek közötti felületek vakoltak.</p> <p>2011 óta műemléki védelem alatt áll (53/2011. (VIII.25.) NEFMI rendelet).</p>				

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Erzsébet utca 2-4. – Chinoin utca 3.

HRSZ:	72392			
Épült:	1903 körül	Stílus:	historizáló	
Építető:	Győrffy Kornél	Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Helyi egyedi védett	
Leírás:	<p>Győrffy Kornél Érc- Fém- és Vasárugyára, főépület.</p> <p>Saroktelken, zártos beépítéshez igazodóan utcavonalon álló alagsor + földszint + emeletes, L-alaprajzú historizáló sarokház. Erzsébet utcai homlokzata 3+1+3+1 tengelyes, Chinoin utcai homlokzata 1+13 tengelyes, az épület sarka átlósan levágott, rajta oszloppár tartotta erkéllyel. Az épület sarokrészét kovácsoltvas ráccsal koronázott manzárd-torony hangsúlyozza, amely az utcasaroknak is erőteljes hangsúlyt ad. A sarokrésznek a rizalitok emeleti szakaszait keretező sávozott lizénák adnak további hangsúlyt. Pilaszterekkel keretezett, félköríves záródású, mives kovácsoltvas munkákkal díszített fa kapuja az Erzsébet utcai homlokzat negyedik tengelyében nyílik. Az alsó két szint kváderezett, az alagsori ablakok egyenes záródásúak, a magasföldszintiek félköríves záródásúak, kétszárnyú ablakokkal. A felső szint ablakai füzérdíszes késő historizáló keretezésűek. A záróparkány kettős állókonzolos. Az attikafalon egykor a gyár nevét tartalmazó felirat volt látható.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület egybefüggő hagyományos utcaképének jellegzetes elemeként helyi egyedi védelem alatt áll. A gazdagon díszített homlokzat és az eredeti fa ablakok feltétlenül megőrzendők, energetikai korszerűsítés esetén értékőrző, egyedi megoldás szükséges.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Nap utca 17. - Anonymus utca 10. - Katona József utca 18.

HRSZ:	72433			
Épült:	1934	Stílus:	modern	
Építető:	r.k. egyház	Tervező:	Aggházy Tibor	
Világörökségi védelem:		Műemléki státusz:		
Fővárosi védelem:		Kerületi védelem:	Helyi egyedi védett	
Leírás:	Római katolikus templom. A kisvárosias lakóterület mellett háromszög alakú telken szabadon álló modern templomépület, az ÉNy-i sarkához csatlakozó toronnyal.			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Pozsonyi utca 1.		„BÚR villamosvonal” remíze és villanytelepe	
HRSZ:	72455		
Épült:	1900 körül	Stílus:	historizáló
Építettő:	„BUR vasút” Rt.	Tervező:	
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Helyi egyedi védett
Leírás:	<p>A Budapest-Újpest-Rákospalotai Villamos Közúti Vasút Rt. (az ún. BÚR vasút) remíze és villanytelepe. Nagyméretű ipari jellegű telken szabadon álló épületek együttese. Szolgálati lakóépület. Az egyemeletes, nyeregtetős épület homlokzatai vakoltak, téglarchitektúrás tagozatokkal díszítettek. A nyugati homlokzatához magasabb lépcsőház tömb csatlakozik. A bejárat fölött I. világháborús márvány emléktábla.</p> <p>Az épület a villamos kocsiszín ipari jellegű együttesének történeti beépítéséhez tartozó, jellegzetes, feltétlenül megőrzendő eleme.</p>		

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Pozsonyi utca 1.

„BÚR villamosvonal” remíze és villanytelepe

HRSZ:	72455			
Épült:	1900 körül	Stílus:	historizáló	
Építettő:		Tervező:		
Világörökségi védelem:		Műemléki státusz:		
Fővárosi védelem:		Kerületi védelem:	Helyi egyedi védett	
Leírás:	<p>A Budapest-Újpest-Rákospalotai Villamos Közúti Vasút Rt. (az ún. BUR vasút) remíze és villanytelepe. Nagyméretű ipari jellegű telken szabadon álló épületek együttese. Kiszolgáló épület. A földszintes, nyeregtetős épület homlokzatai vakoltak, nyerstégla lizénákkal és könyöklőpárkánnyal tagolt.</p> <p>Az épület a villamos kocsiszín ipari jellegű együttesének történeti beépítéséhez tartozó szerény, de megőrzésre érdemes eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Pozsonyi utca 1.

„BÚR villamosvonal” remíze és villanytelepe

HRSZ:	72455			
Épült:	1900 körül	Stílus:	historizáló	
Építettő:		Tervező:		
Világörökségi védelem:		Műemléki státusz:		
Fővárosi védelem:		Kerületi védelem:		
Leírás:	<p>A Budapest-Újpest-Rákospalotai Villamos Közúti Vasút Rt. (az ún. BUR vasút) remíze és villanytelepe. Nagyméretű ipari jellegű telken szabadon álló épületek együttese.</p> <p>Raktár épület. A kisméretű, földszintes, nyeregtetős épület homlokzatai vakoltak, nyerstégla lizénákkal és övpárkánnyal tagoltak.</p> <p>Az épület a villamos kocsisín ipari jellegű együttesének történeti beépítéséhez tartozó, szerény, de megőrzésre érdemes eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Pozsonyi utca 1.

„BÚR villamosvonal” remíze és villanytelepe

HRSZ:	72455			
Épült:	1900 körül	Stílus:	historizáló	
Építettő:		Tervező:		
Világörökségi védelem:		Műemléki státusz:		
Fővárosi védelem:		Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>A Budapest-Újpest-Rákospalotai Villamos Közúti Vasút Rt. (az ún. BUR vasút) remíze és villanytelepe. Nagyméretű ipari jellegű telken szabadon álló épületek együttese.</p> <p>Áramfejlesztő/áramátalakító csarnok. Két eltérő hosszúságú, két emelet magasságú épület egybeépítve. A nyerstégla homlokzatok téglarchitektúrák, a nagyméretű, félköríves lezárású ablakok között lizénák tagolják a falfelületeket. Egykorú nagyméretű fa kapu nyílik rajta.</p> <p>Az épület a villamos kocsiszín ipari jellegű együttesének történeti beépítéséhez tartozó, jellegzetes, megőrzésre és védelemre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Pozsonyi utca 1.

„BÚR villamosvonal” remíze és villanytelepe

HRSZ:	72455			
Épült:	1900 körül	Stílus:	historizáló	
Építettő:		Tervező:		
Világörökségi védelem:		Műemléki státusz:		
Fővárosi védelem:		Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>A Budapest-Újpest-Rákospalotai Villamos Közúti Vasút Rt. (az ún. BUR vasút) remíze és villanytelepe. Nagyméretű ipari jellegű telken szabadon álló épületek együttese. Szolgálati épület, az áramfejlesztő/áramátalakító csarnoképület együttesével egybeépített, részben egyemeletes, részben kéteemeletes épület. Vakolt homlokzatok, a sarkokon nyerstégla kereteléssel.</p> <p>Az épület a villamos kocsiszín ipari jellegű együttesének történeti beépítéséhez tartozó, jellegzetes, megőrzésre és védelemre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Pozsonyi utca 1.

„BÚR villamosvonal” remíze és villanytelepe

HRSZ:	72455			
Épült:	1900 körül	Stílus:		
Építettő:		Tervező:		
Világörökségi védelem:		Műemléki státusz:		
Fővárosi védelem:		Kerületi védelem:		
Leírás:	<p>A Budapest-Újpest-Rákospalotai Villamos Közúti Vasút Rt. (az ún. BUR vasút) remíze és villanytelepe. Nagyméretű ipari jellegű telken szabadon álló épületek együttese.</p> <p>Remíz épület. Háromhajós csarnoképület, utólagos toldalék szárnyakkal. Az oldalhomlokzat egyszerű, lefestett nyerstégla, egyenes záródású nagyméretű ablakokkal. A bejárat elé fémszerkezetű kapuzatokat építettek, ami erősen rontja a megjelenését (alatta talán megvan az eredeti homlokzat).</p> <p>Az épület a villamos kocsiszín ipari jellegű együttesének történeti beépítéséhez tartozó, jellegzetes eleme, azonban szerényebb kivitelű és átalakított.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

VÉDELEMRE JAVASOLT ÉPÜLETEK

ANONYMUS UTCA – SZÉCHENYI TÉR KÖZÖTTI LAKÓTERÜLET

Anonymus utca 11. – Lebstüek Mária u 5.

HRSZ:	72377			
Épült:	1890 körül	Stílus:	historizáló	
Építettő:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Zártsorú beépítésben, utcavonalon álló földszintes, U-alaprajzú historizáló sarokház. Anonymus utcai homlokzata 2+7+1 tengelyes, Lebstüek M. utcai homlokzata 1+6+1+4 tengelyes. Félköríves kapuja az utóbbi homlokzat közepén nyílik; az épület sarka átlósan levágott. Húzott zárópárkány, szalagkeretelésű ablakok. Az ablakszerkezetek T-osztásúak, az utóbbi homlokzat 4-5 tengelyében igénytelen módon kisebbre cseréltek, illetve az ablakok nagy részét különféle rácsok takarják.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület egybefüggő hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Anonymus utca 13.

HRSZ:	72378			
Épült:	1890 körül	Stílus:	historizáló	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Zártsorú beépítésben, utcavonalon álló földszintes, körülépített udvaros historizáló lakóház. Homlokzata 4+1+6 tengelyes, húzott záróparkány fut végig. A szegmensíves kaput vakolatba karcolt kváderezés hangsúlyozza, eredeti, de rossz állapotú kapuszárnyak. Az ablakok fölött erőteljes timpínonos szemöldökök emelkednek, az ablakszerkezetek keresztosztósak, de egy részüket már eltérő osztású újabb (műanyag) ablakszerkezetre cserélték, illetve különféle rácsok takarják.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület egybefüggő hagyományos utcaképezetnek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. A homlokzati díszek feltétlenül megőrzendők, és mindenképp kerülendő utólagos hőszigeteléssel való eltakarásuk.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Anonymus utca 15.

HRSZ:	72379			
Épült:	1890 körül	Stílus:	historizáló	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Zártsorú beépítésben, utcavonalon álló földszintes, U alaprajzú historizáló lakóház. Homlokzata 4+1+6 tengelyes, húzott zárópárkány fut végig. Kapuja eredeti, de rossz állapotú kapuszárnyakkal. Az ablakok fölött egyszerű szalagpárkány fut végig a leegyszerűsített homlokzaton, az ablakszerkezetek keresztosztósak, de egy részüket már eltérő osztású újabb (műanyag) ablakszerkezetre cserélték, illetve részben különféle rácsok takarják.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület egybefüggő hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Anonymus utca 21. – Erzsébet utca 8.

HRSZ:	72382			
Épült:	1900 körül	Stílus:	historizáló	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Zártsorú beépítésben, utcavonalon álló földszintes, U-alaprajzú historizáló sarokház. Erzsébet utcai homlokzata 4+1+1+13 tengelyes, Anonymus utcai homlokzata 7 tengelyes, az épület sarka átlósan levágott, rajta üzletajtóval. Egyenes záródású kapuja az Erzsébet utcai homlokzat ötödik tengelyében nyílik. Erőteljes, állókonzolos zárópárkány, keretelésüktől megfosztott ablakok. Az ablakszerkezetek keresztosztósak, de újabban fehér műanyagra cseréltek, az Anonymus utcai homlokzat négy szélső ablaka kivételével. Az ablakok nagy részét rácsok takarják.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület egybefüggő hagyományos utcaképezék jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Anonymus utca 25.

HRSZ:	72411			
Épült:	1890 körül	Stílus:	historizáló	
Építettő:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Zártsorú beépítésben, utcavonalon álló földszintes, historizáló lakóház, a szomszédos, Anonymus u. 27. sz. lakóépülettel együtt épülhetett, a homlokzatok kialakítása tükröképben megegyezik. Homlokzata 4+1+3 tengelyes, a széleit (és egykor a kaput) vakolatba karcolt kváderezés hangsúlyozza. A kapuszárnyakat cserélték, jelenleg egyszerű megoldású. Tagozott vakolatkeretezésű ablakok, ornamentális díszítésű szemöldökökkel, fölöttük a homlokzatszakaszok széleinél timpanonos lezárás, a közbülsőkön egyenes lezárás. Az ablakok T-osztásúak, de egy részüket már eltérő osztású újabb (főként műanyag) ablakszerkezetre cserélték, illetve helyenként különféle rácsok takarják. A homlokzatot a mögötte lévő lakásoknak megfelelően eltérő időben és színnel festették át, ami zavarossá teszi a megjelenést, ez településképi szempontból mielőbb orvosolandó.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület egybefüggő hagyományos utcaképezésének jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. A mives homlokzati díszek feltétlenül megőrzésre érdemesek, illetve pótolandók, és mindenképp kerülendő utólagos hőszigeteléssel való eltakarásuk.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Anonymus utca 27.

HRSZ:	72412			
Épült:	1890 körül	Stílus:	historizáló	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Zártsorú beépítésben, utcavonalon álló földszintes, historizáló lakóház, a szomszédos, Anonymus u. 25. sz. lakóépülettel együtt épülhetett, a homlokzatok kialakítása tükörképben megegyezik. Homlokzata 3+1+4 tengelyes, a széleit és a kaput vakolatba karcolt kváderezés hangsúlyozza, a záradékban egykor női fejes domborművel; a mives faragott kapuszárnyakat cserélték, jelenleg háztáji barkácsolt megoldású. Tagozott vakolatkeretezésű ablakok, ornamentális díszítésű szemöldökökkel, fölöttük a homlokzatszakaszok széleinél timpanonos lezárás, a közbülsőkön egyenes lezárás. Az ablakok T-osztásúak, de egy részüket már eltérő osztású újabb (főként műanyag) ablakszerkezetre cserélték, illetve helyenként különféle rácsok takarják. A homlokzatot a mögötte lévő lakásoknak megfelelően eltérő időben és színnel festették át, ami zavarossá teszi a megjelenést, ez településképi szempontból mielőbb orvosolandó.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület egybefüggő hagyományos utcaképezetnek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. A mives homlokzati díszek feltétlenül megőrzésre érdemesek, illetve pótolandók, és mindenképp kerülendő utólagos hőszigeteléssel való eltakarásuk.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Egykori kapu

Ortofotó:

Anonymus utca 31. – Nap utca 14.

HRSZ:	72415			
Épült:	1900 körül	Stílus:	késő historizáló	
Építettő:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Zártsorú beépítéshez illeszkedően utcavonalon szabadon álló földszintes, U-alaprajzú késői historizáló lakóház. Homlokzata 2+2 tengelyes, geometrikus díszítésű összetett zárópárkánnyal. Keretezetlen ablakok.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület hagyományos utcaképének megőrzésre javasolt eleme. A homlokzati díszek megóvása javasolt, kerülendő utólagos hőszigeteléssel való eltakarásuk.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Anonymus utca 35.

HRSZ:	72526			
Épült:	1920-as évek	Stílus:	késő szecessziós	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Zártsorú beépítéshez illeszkedően utcavonalon álló földszintes, nyeregtetős szecessziós lakóház. Homlokzata kéttengelyes, a bal oldala fölött csonkakontyolt oromzattal, benne az oromzat vonalát követő padlásablakkal. A homlokzatzakaszok széleit színes vakolatsáv keretezi. Magas terméskő (homokkő) lábazat, fölette a homlokzaton végigfutó keskeny téglakönyöklőpárkány. Az ablakok hármas osztásúak.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. A homlokzati díszek megőrzésre érdemesek</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Anonymus utca 43.

HRSZ:	72522			
Épült:	1920-as évek	Stílus:	késő szecessziós	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon szabadon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, késő szecessziós homlokzatú lakóház. Homlokzata 2+2 tengelyes, a szakaszokat késő szecessziós jellegű lizénák tagolják. Az ablakok vakolatkeretezésűek, húzott szemöldökökkel. Az ablakszerkezetek T-osztásúak.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. A homlokzati díszek feltétlenül megőrzésre érdemesek és kerülendő utólagos hőszigeteléssel való eltakarásuk.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Anonymus utca 49.

HRSZ:	72519			
Épült:	1920-as évek	Stílus:	késő szecessziós	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Zártsorú beépítéshez illeszkedően utcavonalon szabadon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, késő szecessziós homlokzatú lakóház. Homlokzata 1+1+1 tengelyes, a középső szakasz fölött hullámvonalú ormfal emelkedik. Az ablakok vakolatkeretezésűek.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. A homlokzati díszek feltétlenül megőrzésre érdemesek.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Chinois utca 5. – Erzsébet utca 5.

HRSZ:	72426			
Épült:	1900 körül	Stílus:	historizáló	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Nagyméretű, három utca által határolt ingatlanon a Chinois u. – Erzsébet u. sarkán zárt sorú beépítésben, utcavonalon álló földszintes, kései historizáló saroképület. Az épület sarka átlósan levégött, a sarokrizalitot attikafal hangsúlyozza. A Chinois utcai homlokzata 6+2 tengelyes, a hatodik tengelyben valószínűleg utólagos keskeny ajtó nyílik; az Erzsébet utcai homlokzata 2+6 tengelyes. A homlokzatokat háromrészes, ál-konzolsoros párkány zárja. Kései historizáló vakolatkeretezésű ablakok, a sarokrészen két-két ablak közös keretben. A Chinois u. felől földszintes, jellentéktelen épület csatlakozik hozzá, az Erzsébet u. felől emeletes, jellegtelen ipari épület.</p> <p>A saroképület a zárvány kisvárosias lakóterület hagyományos utcaképének jellegzetes eleme, megőrzése javasolt. A homlokzati tagozatok, díszek feltétlenül megőrzésre érdemesek, és kerülendő utólagos hőszigeteléssel való eltakarásuk.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Chinoin utca 17/b-19.

HRSZ:	72492	72493		
Épült:	1920-as évek		Stílus:	késő szecessziós
Építető:			Tervező:	
Világörökségi védelem:	-		Műemléki státusz:	-
Fővárosi védelem:	-		Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt
Leírás:	<p>Szabadon álló földszintes, előkertes, csonkakontyolt nyeregtetős, késő szecessziós homlokzatú ikerház. Mindkét házrész homlokzata fölött csonkakontyolt kis oromzat emelkedik, késő szecessziós jellegű kis padlásablakkal, a bal oldali oromzatát átalakították a tetőtér beépítésekor.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Chinoin utca 21.

HRSZ:	72494			
Épült:	1900 körül	Stílus:	historizáló	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon szabadon álló földszintes, L-alaprajzú, csonkakontyolt nyeregtetős, historizáló lakóház. Homlokzata kéttengelyes, a sarkokat sávozott lizénák hangsúlyozzák. Az egyenes záródású ablakokat közös húzott könyöklő és szemöldök kapcsolja egybe, fölöttük lunettában angyalfejek, a lunetták fölött konzoldísz. Az ablakszerkezetek T-osztásúak.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. A homlokzati díszek feltétlenül megőrzésre érdemesek és kerülendő utólagos hőszigeteléssel való eltakarásuk.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Chinoin utca 30.

HRSZ:	72508			
Épült:	1920-as évek	Stílus:	késő szecessziós	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon szabadon álló, földszintes, L-alaprajzú, nyeregtetős, késő szecessziós homlokzatú lakóház, ikres beépítésben a 28. sz. házzal. Homlokzata kéttengelyes, a szakaszokat késő szecessziós jellegű lizénák tagolják. Az ablakok vakolatkeretezésűek, íves húzott szemöldökökkel.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. A homlokzati díszek feltétlenül megőrzésre érdemesek és kerülendő utólagos hőszigeteléssel való eltakarásuk.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Nap utca 7. – Chinoi utca 13.

HRSZ:	72442			
Épült:	1910-es évek	Stílus:	szecessziós	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Saroktelken, zárt sorú beépítésben utcavonalon álló földszintes, nyeregtetős, késő szecessziós lakóház. Homlokzata leegyszerűsített, az ablakokat egyszerű hármas osztásúakra alakították. A Nap utcai homlokzat 2+2+2 tengelyes, a középső szakaszon egy üzletajtó és a kapu nyílik; a Chinoi utcai homlokzaton három ablak található. Az összetett zárópárkány alsó eleme karakteres, hullámvonalas szecessziós díszítés.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület hagyományos utcaképének jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. A jellegzetes párkányzat feltétlenül megőrzésre érdemes és kerülendő utólagos hőszigeteléssel való eltakarása.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Nap utca 9.

HRSZ:	72440			
Épült:	1930 körül	Stílus:	modern	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Saroktelken utcavonalon szabadon álló földszintes, kontyolt nyeregtetős lakóház. Az épület a sarkon ívesen fordul át, rajta három keskenyebb ablakkal. A Nap utcai homlokzat szélén még egy szélesebb ablak nyílik, a Chinoin utcai oldalon pedig egy keskenyebb és két széles ablak. Magas homokkő lábazataz ablakok alatt keskeny könyöklőpárkány fut végig, fölötte a homlokzatot leegyszerűsítették, díszeitől megfosztották (az ablakok keretelése a Nap utca 11. sz. házon láthatóakhoz hasonlíthatott). A kertet léckerítés határolja.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. Javasolt a homlokzat díszítésének visszaállítását, amelyhez mintát nyújt a hasonló Nap u. 11. sz. ház.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Nap utca 11.

HRSZ:	72437			
Épült:	1930-as évek	Stílus:	art deco	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Zártsorú beépítéshez csatlakozóan utcavonalon álló földszintes, U alaprajzú, nyeregtetős, art deco stílusú lakóház. Homlokzata 2+1+2 tengelyes, fekvő téglalap alakú ablakokkal. A homlokzat két oldala eltérően felújított, a bal oldali ablakok körül még megvan az art deco stílusú vakolat keretelés. Magas terméskő lábazat, az ablakok latt végigfutó keskeny könyöklőpárkánnyal. A jellegzetes, keskeny kő keretelésű kapuzat a középtengelyben nyílik, eredeti, szintén art deco stílusú kapuval.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. A homlokzat elemei feltétlenül megőrzésre érdemesek, illetve a hiányzó elemek pótlása javasolt, valamint kerülendő utólagos hőszigeteléssel való eltakarásuk.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Nap utca 13.

HRSZ:	72436			
Épült:	1920-as évek	Stílus:	késő szecessziós	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Zártsorú beépítéshez csatlakozóan utcavonalon álló földszintes, U alaprajzú, nyeregtetős, késő szecessziós homlokzatú lakóház. Homlokzata 1+3+1+3+1 tengelyes, az egytengelyes szakaszok fölött törtvonaló oromzatokkal. A homlokzatot díszítő megfosztották, az ablakok egyenes záródásúak, az ablakszerkezetek T-osztásúak. A kapu a középtengelyben nyílik, a cserét kapuzárnyak trapézlemez felületűek.</p> <p>Az épület a zárvány kisvárosias lakóterület hagyományos utcaképének jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme..</p>			

Jellemző homlokzati fotó

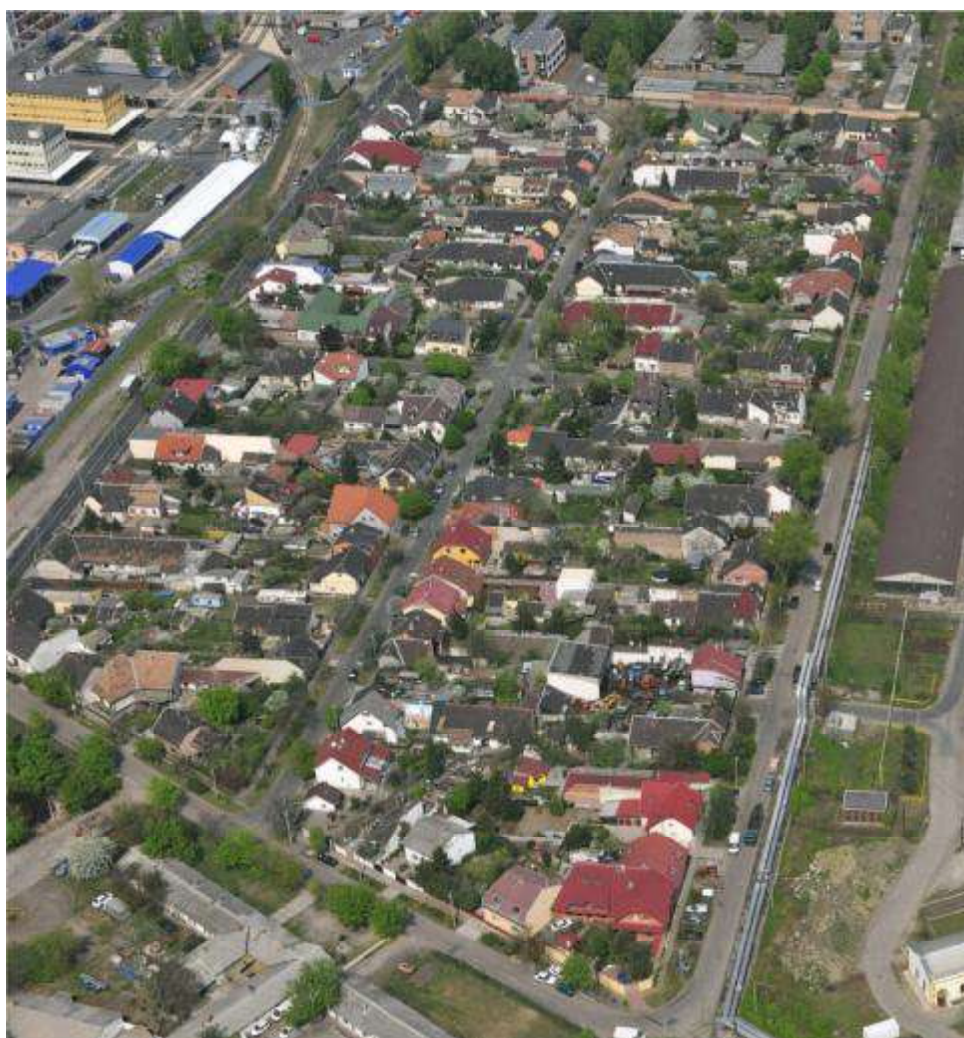
Részletfotó

Ortofotó:

BERLINI UTCA – BÉCSI UTCA KÖZÖTTI LAKÓTERÜLET

Ankara utca 4.

HRSZ:	72629			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertés lakóház. Kéttengelyes homlokzat. Terméskő (cyklop homokkő) lábazat, hármasszögű ablakok, erőteljes vízszintes tokosztóval. Az ablakok alatt téglakönyöklőpárkány fut végig. Tetőtere beépített.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Ankara utca 7.

HRSZ:	72686			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertes lakóház, ikres beépítésben a 9. sz. házzal. Egytengelyes homlokzat. Terméskő (homokkő) lábazat csak az ablak alatt, hármas osztású ablakok, vízszintes tokosztóval.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. Kerülendő a tagozatok eltüntetése esetleges utólagos falszigeteléssel.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Ankara utca 9.

HRSZ:	72683			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, kertes lakóház, ikres beépítésben a 7. sz. házzal. A kéttengelyeshomlokzat bal oldala fölött kontyolt oromzat. Az ablakok alatt keskeny téglakönyöklőpárkány fut végig. Terméskő (homokkő) lábazat, hármasszertű ablakok, vízszintes tokosztóval. Homokkő pilléres kovácsoltvas kapu.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. Kerülendő a tagozatok eltüntetése esetleges utólagos falszigeteléssel.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Ankara utca 10.

HRSZ:	72623			
Épült:	1920-as évek vége	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertes lakóház, ikres beépítésben a mára átalakított 12. sz. házzal.. A kéttengelyes homlokzatot stilizált pilaszterek tagolják, af almezők sávozottak, az abalok körül egyszerűkiemelt falmezők. Alacsony terméskő (homokkő) lábazat, hármass osztású ablakok, vízszintes tokosztóval. Kovácsoltvas kétszárnyú kapu.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképének jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. Kerülendő a tagozatok eltüntetése esetleges utólagos falszigeteléssel.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Ankara utca 18.

HRSZ:	72615			
Épült:	1930 körül	Stílus:	neobarokk	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertés lakóház, ikres beépítésben a 20. sz. házzal. A kéttengelyes homlokzatot stilizált pilaszterek tagolják, az abalok körül neobarokk jellegű keretelés. A homlokzat bal oldala fölött csonkakontyolt oromzat, a tetőtér beépített, az orommezőt üvegfelület tölti ki. Alacsony terméskő (homokkő) lábazat, hármas osztású ablakok, vízszintes tokosztóval. A homlokzat sokban hasonlít az Ankara utca 24. sz. lakóházához.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. Kerülendő a tagozatok eltüntetése esetleges utólagos falszigeteléssel.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Ankara utca 24. – Szófia utca 7.

HRSZ:	72606			
Épült:	1930 körül	Stílus:	neobarokk	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertés lakóház, ikres beépítésben a 22. sz. házzal. A kéttengelyes homlokzatot stilizált pilaszterek tagolják, az ablakok körül neobarokk jellegű keretelés. A homlokzat középtengelye fölött csonkakontyolt oromzat. Alacsony terméskő (homokkő) lábazat, hármass osztású ablakok, vízszintes tokosztóval. A homlokzat sokban hasonlít az Ankara utca 18. sz. lakóházához.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképének jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. Kerülendő a tagozatok eltüntetése esetleges utólagos falszigeteléssel.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Ankara utca 37.

HRSZ:	72648			
Épült:	1920-as évek	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertes lakóház, ikres beépítésben a tetőzetében átalakított 35. sz. házzal. A kéttengelyes homlokzat középtengelye fölött csonkakontyolt oromzat, álló ovális kis ablakkal. Alacsony lábazat, hármas osztású ablakok, vízszintes törtvonalú tokosztóval.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. Az elpusztult tagozatok lehetőség szerint pótolandóak.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Ankara utca 38.

HRSZ:	72590			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertes lakóház, ikres beépítésben a mára leegyszerűsített homlokzatú 36. sz. házzal. A kéttengelyes homlokzat középvonala fölött csonkakontyolt oromzat. Magas terméskő (homokkő) lábazat, hármass osztású (cserélt)ablakok.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. Kerülendő a tagozatok eltüntetése esetleges utólagos falszigeteléssel.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Ankara utca 50. – Brüsszeli utca 19.

HRSZ:	72578			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Saroktelken utcavonalon álló földszintes, kontyolt nyeregtetős, kertés lakóház. 1+1+1 tengelyes utcai homlokzat, a középrészt lizénák keretezik, fölötté csonkakontyolt oromzat; terméskő lábazat, hármas osztású ablakok, keskeny szemöldökpárkánnyal, a középső ablak fölött háromszög oromzattal.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. Kerülendő a tagozatok eltüntetése esetleges utólagos falszigeteléssel.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Berlini utca 1. – Madridi utca 20.

HRSZ:	72626			
Épült:	1900-as évek eleje	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Saroktelken utcavonalon álló földszintes, nyeregtetős lakóház, egybeépítve a Berlini u. 3. sz. házzal. Alacsony terméskő (homokkő) lábazat, hármas osztású ablakok, vízszintes tokosztóval. Az épület sarka levágott, ott üzlethelyiség bejárata nyílik.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Berlini utca 17.

HRSZ:	72610			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertes lakóház, ikres beépítésben a 19. sz. házzal. Kéttengelyes homlokzat, a középvonala fölött kontyolt oromzattal. Alacsony terméskő (homokkő) lábazat, hármas osztású ablakok, vízszintes tokosztóval.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Berlini utca 19. – Szófia utca 1.

HRSZ:	72609			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, kontyolt nyeregtetős, kertes lakóház, ikres beépítésben a 17. sz. házzal. Kéttengelyes homlokzat. Alacsony lábázat, hármass osztású ablakok, vízszintes tokosztóval.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, elhelyezkedéséből eredően megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Berlini utca 21. – Szófia utca 2.

HRSZ:	72601			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Saroktelken, a Szófia utca vonalán álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős kertés lakóház. Alacsony terméskő (homokkő) lábazat, hármas osztású ablakok, vízszintes tokosztóval. Homlokzata négytengelyes.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Berlini utca 31.

HRSZ:	72592			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertes lakóház, ikres beépítésben a 33. sz. házzal. Kéttengelyes homlokzat, terméskő (homokkő) lábazat, hármas osztású ablakok. A két ablakot közös szalagkeret fogja egybe.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Berlini utca 33.

HRSZ:	72589			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertés lakóház, ikres beépítésben a 31. sz. házzal. A kéttengelyes homlokzat bal oldali tengelye fölött törtvonalú oromzat. Alacsony terméskő (homokkő) lábazat, hármas osztású ablakok, vízszintes tokosztóval.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Berlini utca 43.

HRSZ:	72580			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertés lakóház, ikres beépítésben a 45. sz. házzal. A kéttengelyes homlokzat jobb oldali tengelye fölött oromzat emelkedik. Terméskő (homokkő) lábazat, amely az ablakoknál a könyöklőig felmagasodik és az ablakok két oldalát is keretezi; hármastású ablakok, vízszintes tokosztóval.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Bécsi utca 10.

HRSZ:	72689			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertes lakóház, ikres beépítésben a 12. sz. házzal. Az egytengelyes homlokzat fölött csonkakontyolt oromzat, benne álló ovális ablakkal. Alacsony terméskő (homokkő) lábazat, az ablak fölött különálló szemöldökkel.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Bécsi utca 12.

HRSZ:	72688			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertes lakóház, ikres beépítésben a 10. sz. házzal. Egytengelyes homlokzat.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképének jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Bécsi utca 22.

HRSZ:	72677			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertés lakóház. Az ikres beépítésű egykori (elpusztult?) párdarabja helyett az utcavonaltól hátrébb épített újabb lakóház. Háromtengelyes homlokzat, a jobb oldali két ablak fölött csonkakontyolt oromzat. Terméskő (homokkő) lábazat, szalagkeretes ablakok. Terméskő pilléres kertkapu kovácsoltvas rácsos kapuszárnyal.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképének jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Bécsi utca 28.

HRSZ:	72672			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertes lakóház. Az ikres beépítésű párdarabja az utcavonaltól hátrébb épült. Kéttengelyes homlokzat, a jobb oldali ablak fölött csonkakontyolt oromzat. Terméskő (homokkő) lábazat, hármás osztású ablakok vízszintes tokosztóval.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Bécsi utca 40.

HRSZ:	72653			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertes lakóház, ikres beépítésben a mára utólagos szigeteléssel jellegtelenített 38. sz. házzal. A kéttengelyes homlokzatot stilizált pilaszterek tagolják, az ablakok körül egyszerűbb neobarokk jellegű keretelés. A homlokzat középtengelye fölött törtvonalú oromzat emelkedik. Alacsony terméskő (homokkő) lábazat, hármass osztású ablakok, vízszintes tokosztóval. (A homlokzat és az oromzat hasonlít a Berlini u. 17. és 31. sz. lakóházakéhoz.)</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. Kerülendő a tagozatok eltüntetése esetleges utólagos falszigeteléssel.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Bécsi utca 46.

HRSZ:	72646			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertés lakóház, ikres beépítésben a mára utólagos szigeteléssel jellegtelénített 48. sz. házzal.</p> <p>Egytengelyes homlokzat, sajátos, szabálytalan lizénákkal keretezve. Újabb, jelegtelen kő lábazat. Hármass osztású ablak, vízszintes tokosztóval.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Bécsi utca 52.

HRSZ:	72641			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, nyeregtetős, kertes lakóház. Kéttengelyes homlokzat, a jobb oldali szakasz pavilonszerűen kiemelkedik a homlokzattól, armírozás keretezi, sátoztető fedi, az ablakát íves szemöldök hangsúlyozza. Terméskő (homokkő) lábazat, hármastású ablakok.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Bécsi utca 54.

HRSZ:	72638			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertés lakóház, ikres beépítésben a mára átalakított, leegyszerűsített homlokztaú 56. sz. házzal. Egytengelyes homlokzat, a széleit lizénák keretezik. A homlokzat fölött csonkakontyolt oromzat emelkedik, félköríves ablakkal. Terméskő (homokkő) lábazat, hármás osztású ablakok vízszintes tokosztóval. Az ablak körül vakolatkeretelés, fölötté lunetta dísz.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképének jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Brüsszeli utca 13.

HRSZ:	72575			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertes lakóház, homlokzata utólagos hőszigeteléssel leegyszerűsítve. Az ikres beépítésű, egyszerűbb homlokzatú párdarabja a 15. sz. ház. Kéttengelyes homlokzat, a bal oldali ablak fölött tört vonalú oromzat, benne újabb ablak, a tetőtér utólagosan beépített. Magas terméskő (homokkő) lábazat, hármas osztású ablakok vízszintes tokosztóval.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképének jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Brüsszeli utca 17.

HRSZ:	72577			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építtető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, kontyolt nyeregtetős, kertés lakóház, egytengelyes utcai homlokzattal. Az oldalsó traktus kissé hátrébb lép az utcától, kis előkerttel alkotva. Magas terméskő (homokkő) lábazat, hármasszögű ablak. Terméskő lábazatos és pilléres kerítés.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Brüsszeli utca 27.

HRSZ:	72636			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertés lakóház. Kéttengelyes homlokzat, a középvonala fölött tört vonalú oromzattal. Terméskő (homokkő) lábazat, az eredetileg hármastású ablakait kicserélték.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Madridi utca 26. – Ankara utca 2.

HRSZ:	72631			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Saroktelken utcavonalon álló földszintes, csontkakontyolt nyeregtetős, kertés lakóház. Kéttengelyes homlokzat, az ablakokat közös szalag-szemöldök fogja össze. Terméskő (homokkő) lábazat, hármass osztású ablakok.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Szófia utca 5.

HRSZ:	72607			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertés lakóház, ikres beépítésű, egyszerűbb homlokzatú párdarabja a 3. sz. ház. Kéttengelyes, leegyszerűsített homlokzat, a középvonala fölött tört vonalú oromzattal, benne az utólagos tetőtér beépítés újabb ablakai nyílnak. Terméskő (homokkő) lábazat, az eredetileg hármas osztású ablakait kicserélték.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképének jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Szófia utca 16.

HRSZ:	72659			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Utcavonalon álló földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertes lakóház, ikres beépítésű párdarabja a 18. sz. ház A kéttengelyes homlokzatot lizénák tagolják. Terméskő (homokkő) lábazat, hármasszű ablakok, vízszintes tokosztóval.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Szófia utca 18.

HRSZ:	72658			
Épült:	1930 körül	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Saroktelken utcavonalon álló, földszintes, csonkakontyolt nyeregtetős, kertés lakóház, ikres beépítésű párdarabja a 16. sz. ház A kéttengelyes homlokzatot utólagos falszigeteléssel leegyszerűsítették. A homlokzat középvonala fölött törtvonalú oromzat emelkedik, utólagosan átalakították, a tetőteret beépítették. Terméskő (homokkő) lábazat, hármass osztású ablakok, vízszintes tokosztóval.</p> <p>Az épület a zárvány kertvárosias lakóterület hagyományos utcaképeinek jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

ÚJPESTI GYAPJÚSZÖVŐGYÁR

Berni utca 1.

HRSZ:	72457/7			
Épült:	1920-as évek	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Nagyméretű ipari jellegű telken szabadon álló, U-alaprajzú, kétemeletes, nyeregtetős épület. A homlokzatok kétféle színű – sárga és vörös – téglával burkoltak. Az épületszárnyak által közrefogott udvart jellegtelen építménnyel utólagosan beépítették. Az U alakú épület délkeleti végéhez kisebb sód-tetős csarnok csatlakozik</p> <p>Az épület a gyapjúszővőgyár ipari jellegű együttesének történeti beépítéséhez tartozó, jellegzetes, minden átalakítása ellenére is megőrzésre javasolt, helyreállítandó eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Berni utca 1.

HRSZ:	72457/7			
Épült:	1920-as évek	Stílus:		
Építtető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Nagyméretű ipari jellegű telken szabadon álló, földszintes, nagy alapterületű, séd tetős üzemi csarnoképület. Homlokzatai vakoltak, egyszerűek, sok helyen kisebb-nagyobb átlakítások rontják a megjelenését. az épület ellegzetességét elsősorban a tetőformája adja.</p> <p>Az épület a gyapjuszövőgyár ipari jellegű együttesének történeti beépítéséhez tartozó, jellegzetes, minden átalakítása ellenére is megőrzésre javasolt, helyreállítandó eleme.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Berni utca 1/a-b

HRSZ:	72456			
Épült:	1920-as évek	Stílus:	késő szecessziós	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>A gyár nagyméretű ipari komplexumához csatlakozóan, de attól elkülönülő telken utcavonalon szabadon álló, magassföldszint + kétemelet + manzárd beépítéses szolgálati lakóépület. A homlokzata szimmetrikus, két lépcsőházi tömbbel, amelyek fölött oromzatok emelkednek. A hosszú homlokzat monotonitását az ablaktengelyenként finoman előre-hátra lépő sík hivatott feloldani. A kapuzatok karakteres késő szecessziós kialakításúak.</p> <p>Az épület a gyapjúszővőgyár ipari jellegű együttesének történeti beépítéséhez tartozó, jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. Az épület párdarabja a szomszédos, kisebb lakóépületnek.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Berni utca 1/c

HRSZ:	72456			
Épült:	1920-as évek	Stílus:	késő szecessziós	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Utcaképi védelem javasolt	
Leírás:	<p>A gyár nagyméretű ipari komplexumához csatlakozóan, de attól elkülönülő telken utcavonalon szabadon álló, magasföldszint + egy emelet + manzárd beépítéses szolgálati lakóépület. A homlokzata szimmetrikus, a lépcsőházi tömb fölött oromzat emelkedik. A lépcsőháznál és a szélső ablaktengelyeknél a homlokzat síkja finoman előre-hátra lépő. A kapuzat karakteres késő szecessziós kialakítású.</p> <p>Az épület a gyapjúszővőgyár ipari jellegű együttesének történeti beépítéséhez tartozó, jellegzetes, megőrzésre javasolt eleme. Az épület párdarabja a szomszédos, nagyobb lakóépületnek.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

SANOFI (VOLT CHINOIN) GYÓGYSZERGYÁR

Tó utca 1-5. (Berlini utca 20.)

HRSZ:	72459			
Épült:	1910-es évek	Stílus:	magyaros szecessziós	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>A nagyméretű ipari jellegű telek északi végében szabadon álló, földszintes, magyaros szecessziós stílusú lakóépület, a gyár egyik alapítója, Kereszty György egykori villája (118 jelű épület).</p> <p>Az épület a gyógyszergyár történeti együtteséből megmaradt kevés számú régi épületének egyike, feltétlenül megőrzésre javasolt.</p>			

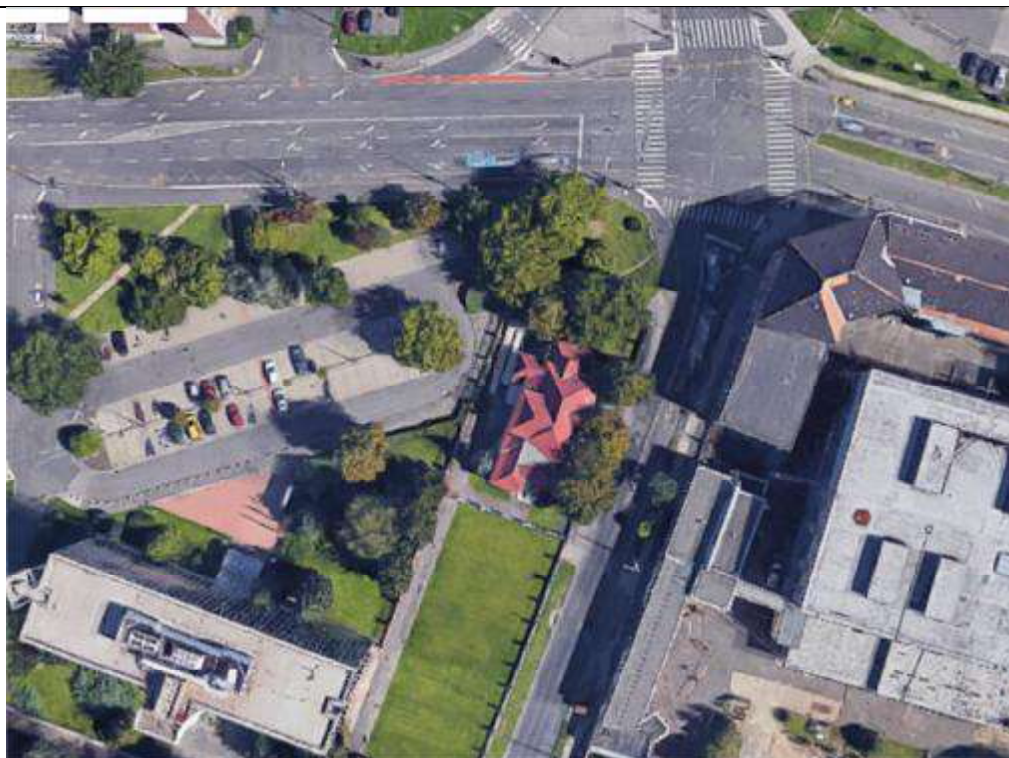
Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Tó utca 1-5.

HRSZ:	72459			
Épült:	1910-es évek	Stílus:	szecessziós	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Nagyméretű ipari jellegű telken szabadon álló, szecessziós stílusú emeletes üzemi épület (216 jelű épület). Téglarchitektúrás homlokzatok, vakolt felületű falmezőkkel, a rövidebb homlokzatokon törtvonalú oromzat emelkedik.</p> <p>Az épület a gyógyszergyár történeti együtteséből megmaradt kevés számú régi épületének egyike, feltétlenül megőrzésre javasolt.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Tó utca 1-5.

HRSZ:	72459			
Épült:	1960-as évek	Stílus:	modern	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:		
Leírás:	<p>Nagyméretű ipari jellegű telken szabadon álló, földszintes, lapos tetős üzemi épület (314 jelű épület – szivattyúház).</p> <p>Az épület a gyógyszergyár kevésbé régi együttesének, valószínűleg az 1960-as években emelt épülete, lehetőség szerint megőrzése javasolt.</p>			

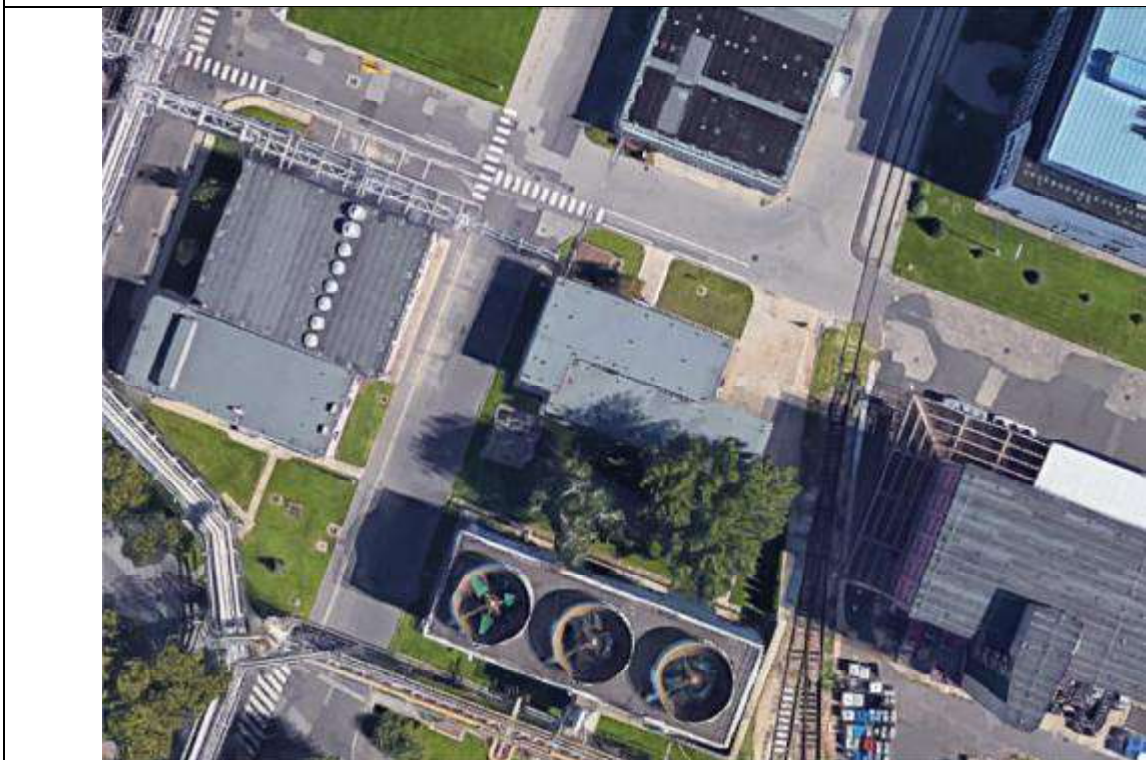
Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

ÚJPESTI ERŐMŰ

Elem utca 1-3.

HRSZ:	72571			
Épült:	1910-es évek	Stílus:		
Építtető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Nagyméretű ipari jellegű telken az Elem utca és a Berliini utca sarkán utcavonalon álló, a sarkon átlósan átforduló L-alaprajzú, kétemeletes, a sarokrészen háromemeletes szecessziós irodaépület. A homlokzatok nyerstégla burkolatúak, kisebb vakolt szecessziós stílusú betétekkel. A két szint magas kapuzata az átlós sarkon nyílik, körülötte szecessziós díszítéssel.</p> <p>Az épület a hőerőmű eredeti együttesének feltétlenül megőrzendő, egyedi védelemre javasolt épülete.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 1-3.

HRSZ:	72571			
Épült:	1910-es évek	Stílus:		
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Nagyméretű ipari jellegű telken utcavonalon álló, a mögötte lévő hatalmas üzemcsarnokhoz csatlakozó, azzal egységet alkotó három emelet magasságú, lapostetős, szecessziós üzemi épület. A homlokzatok nyerstégla burkolatúak, az ablaktengelyek között erőteljesen kiugró sávokkal, amelyek az épület tetején bástyafok szerűen kiemelkednek. Az utcai homlokzatát az emeleti részén kovácsoltvas korlátos loggia tagolja.</p> <p>Az épület a hőerőmű eredeti együttesének feltétlenül megőrzendő, egyedi védelemre javasolt épülete.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 1-3.

HRSZ:	72571			
Épült:	1910-es évek	Stílus:	szecessziós	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Nagyméretű ipari jellegű telken szabadon álló hatalmas, mai formájában három emelet magasságú lapostetős üzemcsarnok. A felső szintet utólagosan építették rá, eredetileg nyeregvető fedte, a végeken szecessziós oromzattal, amely az átalakított homlokzatba ágyazottan látható ma is. A homlokzatok az eredeti szintig nyerstégla burkolatúak, fölötté vakolt, az eredeitől eltérő nyílásrendszerrel. A csarnok az utcavonalon álló szecessziós (bástyaszerű) üzemépülethez egy közbülső, szintén nyerstégla burkolatú taggal csatlakozik.</p> <p>A hatalmas üzemcsarnok és a csatlakozó régi épületrész a hőerőmű eredeti együttesének feltétlenül megőrzendő, egyedi védelemre javasolt épülete.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 1-3.

HRSZ:	72571			
Épült:	1910-es évek	Stílus:	szecessziós	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Nagyméretű ipari jellegű telken az Elem utca és a Bécsi utca sarkán utcavonalon álló, magasföldszint + kétemeletes, szecessziós szolgálati lakóépület. Az épület sarkai fölött szecessziós formavilágó oromzatok emelkednek. A homlokzatok nyerstégla burkolatúak, vakolt betétekkel az ablakok mellvédjében és az oromzatokban. Az Elem utcai telekhatáron a lakóépület és az üzemi épület között téglapilléres kovácsoltvas kerítés húzódik.</p> <p>Az épület a hőerőmű eredeti együttesének feltétlenül megőrzendő, egyedi védelemre javasolt épülete. A kerítés is megőrzésre javasolt.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 1-3.

HRSZ:	72571			
Épült:	1930-as évek	Stílus:	modern	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Nagyméretű ipari jellegű telken a Berlini utcai telekhatáron utcavonalon álló, a szecessziós saroképülethez csatlakozó kétemeletes, nyerstégla homlokztaú modern irodaépület. A téglahomlokzatokon a vízszintes sávablakokat végigfutó keskeny kő párkányok fogják össze.</p> <p>Az épület a hőerőmű régi együttesének megőrzésre javasolt épülete.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 1-3.

HRSZ:	72571			
Épült:	1930-as évek	Stílus:	modern	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Nagyméretű ipari jellegű telken a Berliini utcai telekhatáron utcavonalon álló egyemeletes, nyerstégla homlokzatú modern irodaépület. A téglahomlokzatokon a vízszintes sávablakokat végigfutó keskeny kő párkányok fogják össze. A kialakítása hasonló az vele egykorú szomszédos modern irodaépülettel. Az épülethez dél felé modern, hasonló jegyeket mutató, de nagyrészt vakolt, átalakított bejárati kapuépület csatlakozik, amelynek emletéről zárt híd vezet a régi üzemcsarnokhoz.</p> <p>Az épület a hőerőmű régi együttesének megőrzésre javasolt épülete.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 1-3.

HRSZ:	72571			
Épült:	1960-as évek	Stílus:	modern	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	-	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	-	
Leírás:	<p>Nagyméretű ipari jellegű telken szabadon álló, egyemelet magasságú, lapos tetős, nyerstégla burkolatú modern üzemi épület (műhely épület).</p> <p>Az épület a hőerőmű együttesének megőrzésre javasolt, a félmúltból származó karakteres modern üzemi épülete.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

MÁV ISTVÁNTELKI FŐMŰHELY

Elem utca 5-7.

HRSZ:	72701			
Épült:	1901-1903	Stílus:	historizáló	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemléki környezet (törzsszám 16298)	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Mozdonyszerelő műhely (98 sz.). A nagyméretű ipari jellegű ingatlan É-i részén szabadon álló hatalmas méretű szerelőcsarnok.</p> <p>A kocsijavító mellett a telep legnagyobb, legfontosabb épülete: 20100 m² alapterületű, 138x142 m oldalhosszúsággal. Az épület a második világháborúban súlyosan megrongálódott, födém szerkezetét, homlokzatait teljesen átalakítva állították helyre. Jelenleg is használják.</p> <p>Eredetileg 11 db háromszögű oromzatos homlokfalal kialakított hajóból, két keresztirányú darupadból álló impozáns épület, a kocsijavítóval egyező architektúrával. A háromszögű oromzatokat lekerékítették, helyenként az oromzati ablakokat is elfalazva teljesen új tetőszerkezetet (és homlokzati megjelenést) kapott.</p> <p>Vasúttörténeti és helytörténeti értékei miatt védelemre érdemes épület.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 5-7.

HRSZ:	72701			
Épült:	1903	Stílus:	historizáló	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemléki környezet (törzsszám 16298)	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Anyagszertár (89, 90 sz.). A nagyméretű ipari jellegű ingatlanon, a mozdonyszerelő csarnoktól DNy-ra szabadon álló raktáépület.</p> <p>1903-ra elkészült épület, 1600 m2 alapterületű, a 30, 31, 32 számú épülettel megegyező kialakítású, Eredetileg kétoldalt egy-egy földszintes szárnyból, középen emeletes részből állt, a középső, emeletes rész felső szintjén eredetileg is irodák voltak. Az ÉK-re néző földszintes szárnyat az elmúlt évtizedben fokozatosan elbontották.</p> <p>Vasúttörténeti és helytörténeti értékei miatt védelemre érdemes épület.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 5-7.

HRSZ:	72701			
Épült:	1903 körül	Stílus:	historizáló	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemléki környezet (törzsszám 16298)	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Tanműhely (107.sz.). A nagyméretű ipari jellegű ingatlan ÉK-i részén, a mozdonyjavító csarnok K-i oldalánál szabadon álló nyeregtetős műhelyépület. Oldalfalain széles, téglakeretes, szegmensíves ablakok nyílnak, a sínek felőli oldalán a homlokzat átalakított, a zárópárkányt is áttörő újabb ablakokkal. Az ablakok között téglasávok tagolják a homlokzatokat, a téglarészek közötti felületek vakoltak. Tetőzete kis mértékben átalakított. É-i végéhez újab épület csatlakozik.</p> <p>Vasúttörténeti és helytörténeti értékei miatt védelemre érdemes épület.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 5-7.

HRSZ:	72701			
Épült:	1906 körül	Stílus:	historizáló	
Építtető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemléki környezet (törzsszám 16298)	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Kazán- és gépház (140-141.sz.). A nagyméretű ipari jellegű ingatlanon a kocsijavító csarnoktól D-i irányban a vasúti pálya közelében szabadon álló csarnoképület.</p> <p>Az ún. erőközpont nem készült el a Főműhely hivatalos átadására, de szerepel a legkorábbi terveken. Végül 1906-ban adták át hat kazánal, két gőzgéppel, két generátorral. Az első világháborúig két kazánal bővítették. A második világháborúban több találatot is kapott. Évek óta üresen áll.</p> <p>A korábbi épületekkel megegyező architektúrájú, nyújtott téglalap alakú, földszintes, nyeregvetésű épület. A D-i része mára elpusztult. A középső rész (gépház, 140 sz.) belső terének különleges értékű elemei a szecessziós fejezettel alakított szegecselt vaspillérek. Az együttes ÉK-i végéhez kapcsolódó irodai rész (141 sz.) új, síkfödémű, üvegtetővel alakított,</p> <p>Vasúttörténelmi és helytörténelmi értékei miatt védelemre érdemes épület.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 5-7.

HRSZ:	72701			
Épült:	1901-1903	Stílus:	historizáló	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemléki környezet (törzsszám 16298)	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Faraktár (10 sz.). A nagyméretű ipari jellegű ingatlanon, a kocsijavító műhelytől DNy-ra, a 14. sz. épület mögött szabadon álló raktárépület.</p> <p>1903-ban három hasonló, nyújtott téglalap alaprajzú, nyeregtetős, homlokzati oromzatos, főként fából készült raktárépület állt a Főműhely nyugati oldala mentén, a kocsijavítótól távolabb. Mára a három eredeti épületből egy maradt meg eredeti állapotában.</p> <p>A raktár épülete fából készült, csupán az első két ablaktengelyig készült téglafal, ott feltehetően iroda volt, vagy kényesebb dolgok tárolására szolgált. (Ez a része jelenleg tetőzet nélkül áll.) A téglafal lizénákkal osztott, a lizénaközökben könyöklőpárkányon ülő, téglaszemöldökös, szegmensíves záródású ablakok ülnek. Az épület hátsó része, illetve az oromzata fából készült.</p> <p>Vasúttörténeti és helytörténeti értékei miatt védelemre érdemes épület.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

Elem utca 5-7.

HRSZ:	72701			
Épült:	1910-es évek (?)	Stílus:	historizáló	
Építető:		Tervező:		
Világörökségi védelem:	-	Műemléki státusz:	Műemléki környezet (törzsszám 16298)	
Fővárosi védelem:	-	Kerületi védelem:	Egyedi védelem javasolt	
Leírás:	<p>Olajgázgyár (114 sz.). A nagyméretű ipari jellegű ingatlan DNY-i végében szabadon álló, T alaprajzú épület. A száraz véghomlokzatai és az emeletes rész egyaránt oromzatos, nyeregtetős. A falak téglalézénások, keretezettek, köztük vakolt falakkal, az ablakok szegmensíves záródásúak, téglaszemöldökkel.</p> <p>Műformái egyszerűbbek a Főműhely korai épületeinél, feltehetően azoknál későbbi, építése az 1910-es évek közepére tehető, bár az 1930-as kataszteri térkép nem tünteti fel.</p> <p>Vasúttörténeti és helytörténeti értékei miatt védelemre érdemes épület.</p>			

Jellemző homlokzati fotó

Részletfotó

Ortofotó:

